

Nov izziv: mobilna telefonija

Za dvajseto stoletje je značilna velika gibljivost ljudi. S prevoznimi sredstvi obvladujemo skoraj ves planet, dokajšen del življenja preživimo na poti. Spricho nagle rasti in širitve urbanih središč so razdalje od stanovanja do delovnega mesta, trgovine in različnih ustanov čedalje večje. Pomembne so tudi druge smeri, vse od mednarodnih kulturnih stikov do zasebne počitniške hišice v gorah ali ob morju.

Največjo mobilnost pa zahteva sodobno poslovanje, odprto v svet. Na službenih potovanjih je v vsakem trenutku potrebno biti v navezi z upravo svojega podjetja, saj sta od tega odvisni gospodarnost in uspešnost opravkov.

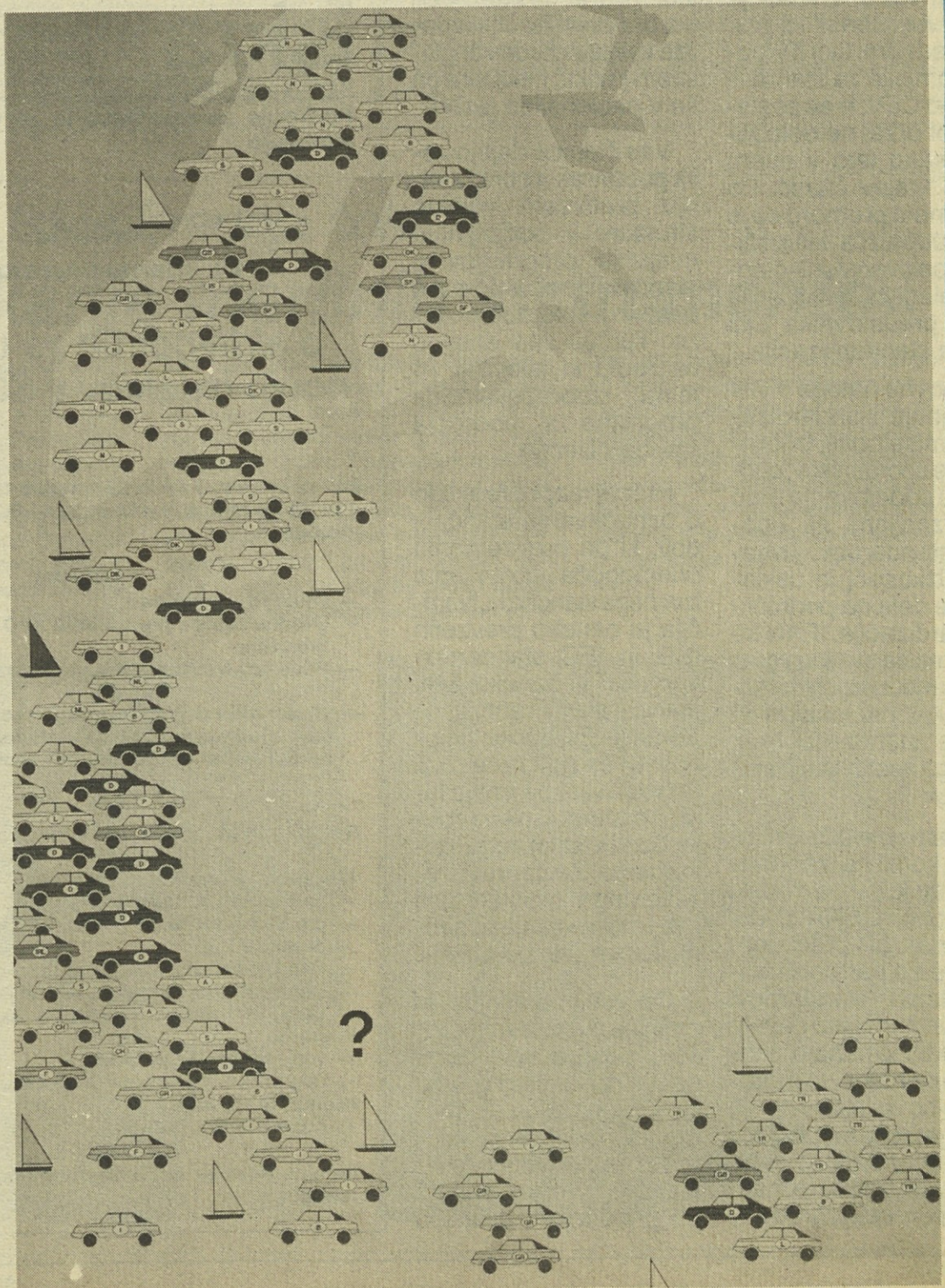
Klasični telefonski aparati na domači omarici, delovni mizi in na javnih mestih torej ne zadoščajo več. Želimo gibljiv brezvrvični telefon, ki deluje kjerkoli in ga lahko nosimo v potovalki ali v žepu. Radiotelefon se uveljavlja v avtomobilih, na vlakih, ladjah in še kje. V razvitem svetu pospešeno gradijo ustrezna omrežja, ki se bodo nazadnje združila s prav tako nastajajočim omrežjem ISDN.

Mobilni telefon bistveno razširja komunikacijski prostor, zato poznavalci menijo, da ga čaka zares lepa prihodnost: 30 milijonov naročnikov do leta 2000, morda celo več. Tu se bo torej obračal velik del svetovnega kapitala. Poštne uprave in številni proizvajalci (Siemens, Ericsson, Alcatel, AEG, Philips in drugi) so to že dojele in — hitijo....

Kazimir Mohar

ISKRA

Satovnica je uganka, pri kateri se besede vpisujejo okrog številke v lik, ki je po obliki podoben čebeljemu satu. Na videz podobna, a vsebinsko bistveno zahtevnejša satovnica nastaja v razvitem svetu, tudi za bodočo Evropo '92. Imenuje se mobilna telefonija. Kako jo bomo rešili v Iskri? Kako v Jugoslaviji?

Korak na poti v Evropo

Konec septembra je bila v Berlinu skupščina članic IFAN ter konferenca, namenjena reševanju problemov standardizacije na področju CAD, CIM in zagotavljanja kakovosti.

Mednarodna zveza za uporabo standardov in pospeševanje standardizacije IFAN je bila ustanovljena leta 1974, Jugoslavija pa je članica od leta 1976. V IFAN je sedaj vključenih 15 članic, med njimi tudi Evropska komisija za standardizacijo CEV, ki se sestajajo kot državne delegacije vsako leto v enem izmed krajev članic. Po večletnem premoru se je letos udeležila skupščine jugoslovanska 3-članska delegacija, v kateri je imela predstavnika tudi Iskrina standardizacija.

Osnovne naloge IFAN so: širjenje standardizacijske miselnosti, izobraževanje uporabnikov, podpiranje sodelovanja med organizacijami za uporabo standardov, izmenjava izkušenj in usklajevanje dela na področju standardizacije. IFAN se zavzema za enotno vgrajevanje mednarodnih standardov v nacionalne in interne standarde brez lastnega sestavljanja standardov.

Posamezne države članic in komisija za standardizacijo v evropski skupnosti CEN/CENELEC naj bi predvsem skrbele za harmonizacijo izdanih standardov. Švica in nordijske dežele so praktično nehale izdajati nacionalne standarde. Njihova aktivnost je usmerjena na mednarodno standardizacijo in direktno prevzemanje mednarodnih standardov v

interne standarde, brez prevajanja ali z delnimi dopolnili. Zanimivo je reševanje problema jezika. Švica izdaja standarde izmenično v nemškem in francoskem jeziku, Indija in Turčija izdajata vse standarde v angleškem jeziku, nekatere pa še v nacionalnih jezikih.

Vse članice dajejo velik poudarek izobraževanju predvsem vodilne strukture v podjetjih in uvajanju programov o standardizaciji v šole: od osnovne šole do univerze. Turčija ima dnevno na radiu in televiziji 14 minut izobraževalnega programa s področja standardizacije.

Precej razprave je bilo o označevanju standardov, ki pri prevzemanju onemogoča ugotavljanje izvirnega standarda. Nemčija je oznako prevzetih ISO in IEC standardov vgradila v oznako DIN standardov, Francija, V. Britanija, Evropska skupnost in še nekatere (tudi Jugoslavija) pa imajo lasten sistem, ki ne vsebuje oznak izvornega dokumenta. Za pripravo rešitve tega problema je bila ustanovljena posebna delovna skupina IFAN.

Ob vseh izkušnjah, ki so jih na dvodnevni skupščini posredovale delegacije držav članic, smo lahko ugotavljali, da imamo mi podobne probleme in da nam bodo te izkušnje v veliko pomoč pri prihodnjem delu. Za

nas je važna ugotovitev, da se delovanje standardizacije z nacionalne ravni prenaša navzgor

na mednarodno raven in navzdol, na krepitev standardizacije po podjetjih. Če torej hočemo slediti tem trendom, vemo, kaj moramo storiti!

MARIJA PIRC

Iskra

SOZD Iskra DSSS

Področje za raziskave in razvoj, kakovost in ekologijo

vas vabi na

10. interno posvetovanje

o aktivnostih za uvajanje novih izdelkov v SOZD Iskra

Posvetovanje bo v sredo, **25. oktobra 1989**, s pričetkom ob 8. uri, v veliki dvorani PPC Iskre, v Ljubljani, Trg revolucije 3.

PROGRAM

- **Otvoritev posvetovanja**
- **Uvodna beseda predsednika KPO SOZD Iskra Franca Šifkoviča**
- **Podelitev inovacijskih nagrad Iskre**
- **16 referatov o pogojih našega okolja, prilagoditvi poslovne organiziranosti in metodologijah za uvajanje novih izdelkov iz več različnih okolij v Iskri**

Razprava in povzetek posvetovanja

K udeležbi vabimo:

- predsednika in člane KPO SOZD
- predsednike KPO, oz. glavne direktorje DO
- direktorje TOZD
- člane področnega kolegija za raziskovalno dejavnost
- člane področnega kolegija za trženje
- člane področnega kolegija za ekonomiko, finance in investicije
- vodje RR enot DO in TOZD
- nagrajence in predsednika DS ter komisije za inovacijske nagrade SOZD Iskra
- člane ORPRD

Na posvetovanju bo udeležencem na voljo tudi zbornik referatov

Tri četrtnine delavcev glasovalo za sprejem Statuta družbenega podjetja Iskra Elektromotorji Železniki

Poročali smo že, da so 11. t. m. v železnikarskih Elektromotorjih glasovali, oz. na referendumu sprejeli statut družbenega podjetja Iskra Elektromotorji.

Podrobnejše poročilo o referendumu v Železnikih navaja, da so se delavci o statutu odločali na šestih voliščih, skupno vpisanih volilcev pa je bilo 1577. Glasovalo je 1311 volilcev ali 83%, ni glasovalo 266 volilcev ali 17%, neveljavnih glasovnic pa je bilo 37 ali 2,3%.

Za sprejem statuta je glasovalo 1139 delavcev ali 72,22%, proti pa jih je bilo 135 ali 8,56%.

Zanimivi so tudi podatki s posameznih volišč. Tako je bilo na volišču št. 1. (Obdelovalnica Železniki) vpisanih 320 volilcev, izmed katerih se je glasovanja udeležilo 244 ali 76%, ni glasovalo 76 delavcev ali 24%, medtem ko je bilo neveljavnih glasovnic 11. Za je glasovalo 220 ali 68,75%, proti pa 13 volilcev ali 4%. Na volišču št. 2 (Montaža Železniki) je bilo vpisanih volilcev 326, izmed katerih je glasovalo 275 ali 84%, ni glasovalo 51 ali 16%, medtem ko je bilo 13 neveljavnih glasovnic. Za sprejem statuta je glasovalo 243 ali 74,5%, proti pa 19 volilcev ali 5,8. Volišče št. 3. je zajemalo upravo v

Železnikih in vpisanih volilcev je bilo 221. Od teh je glasovalo 176 ali 80%, ni glasovalo 45 ali 20%, medtem ko sta bili dve glasovnici neveljavni. Pozitivno je tu glasovalo 157 volilcev ali 71%, proti pa jih je bilo 17 ali 7,7%. Tehnični sektor v Železnikih je zajemalo 4. volišče, ki je imelo 355 vpisanih volilcev, od katerih je glasovalo 307 ali 86%, medtem ko jih 48 ni glasovalo (14%), neveljavnih pa je bilo pet glasovnic. Za sprejem je glasovalo 252 volilcev ali 71%, proti pa 50 ali 14%.

V Delovni enoti Reteče, kjer je bilo volišče št. 5, je izmed 321 vpisanih volilcev glasovalo 276 ali 86%, 46 volilcev (ali 14%) ni glasovalo, neveljavne glasove pa je oddalo 6 volilcev. Za je glasovalo 238 volilcev ali 86%, proti pa 32 ali 11%. Volišče št. 6 pa je bilo na Raziskovalnem inštitutu v Ljubljani. Tu je bilo na seznamu 34 volilcev, izmed katerih se je referendumu udeležilo 33 ali 97%, eden ni glasoval, medtem ko neveljavnih glasovnic ni bilo. Tu je glasovalo za 29 volilcev ali 87,9%, proti pa so bili 4 ali 12%.

In končno, volilna komisija je ugotovila, da so volitve potekale pravilno.

D. Ž.

Iskra Srednja šola

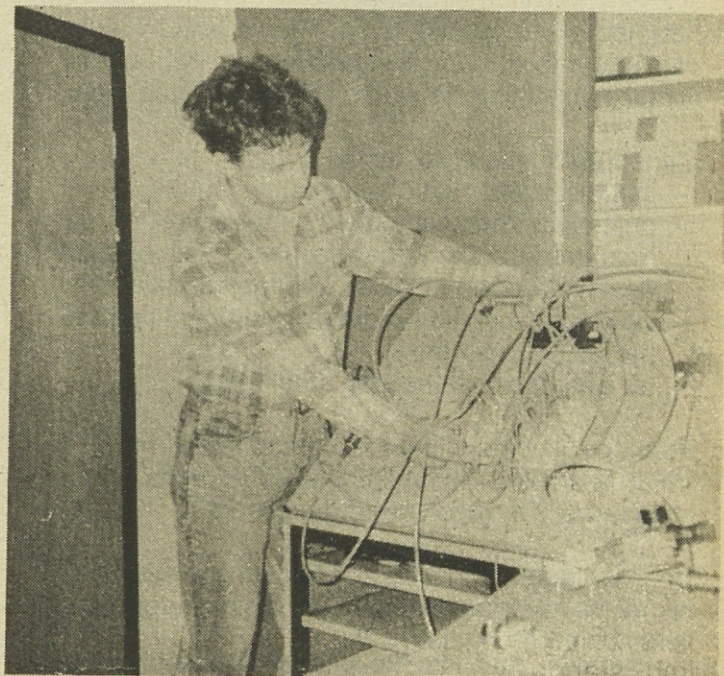
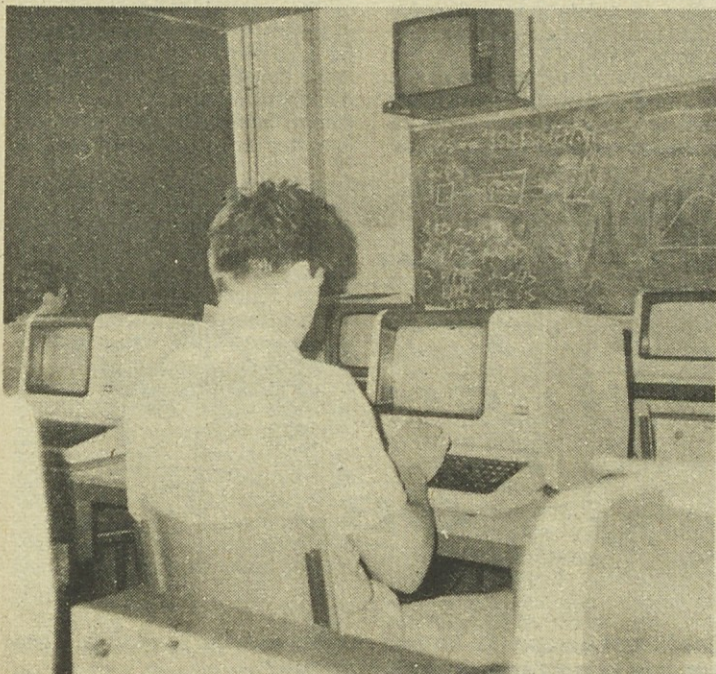
Pomanjkanje merilnih instrumentov

V Iskrino srednjo šolo se je letos vpisalo kar 1250 učencev, kar je doslej največ, odkar ta kranjska šola, ki ima letos 43 oddelkov, obstaja. Šola je za strokovni pouk dokaj dobro opremljena, saj imajo šest strokovnih učilnic, šest delavnic za elektrotehniko, elektroenergetski kabinet in računalniško učilnico. Srečujejo pa se z veliko težavo — s pomanjkanjem instrumentov za program elektrotehnike in to predvsem tistih, ki jih izdelujejo Is-

krine delovne organizacije, poleg tega pa so še izredno dragi. Dogaja se celo, da so uvoženi izdelki, ki jih dobijo za dinarska sredstva, veliko cenejši kot pa naši Iskrini izdelki. Po besedah ravnatelja šole Franca Lebarja pa je skorajda nesprejemljivo, da bi šola, ki nosi ime Iskre, opremljali s tujimi instrumenti. Dosedanji dogovori pa niso obrodili posebnih sadov, čeprav še vedno upajo, da bodo Iskrine delovne organizacije, ki

izdelujejo predvsem merilne instrumente, znale prisluhniti njihovim težavam. Pomoč pričakujejo tudi pri opremljanju računalniške učilnice, saj si pouka strojništva in elektrotehnike ne predstavljajo več brez računalnika kot orodja za učenje pa tudi pri uresničevanju velikega projekta, to je laboratorija za tehnološke in mehanske meritve, ki ga v šoli še nimajo.

VŽ

RAZPIS nagrada in priznanj Iskra Commerce za leto 1989

Komisija DP Iskra Commerce za dodeljevanje državnih odlikovanj, nagrad in priznanj objavlja na osnovi 12. člena Pravilnika o dodeljevanju nagrad in priznanj Iskra Commerce

RAZPIS

1. Za nagrado Iskre Commerce

Nagrada se podeljuje za trajnejše ustvarjalno delo in dosežke trajnejšega pomena, ki so prispevali k uresničevanju in napredovanju položaja DP Iskre Commerce na področju trženja, družbenoekonomskem utrjevanju Iskre Commerce in pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitični dejavnosti v DP Iskra Commerce.

Podeljene bodo tri (3) nagrade

2. Za priznanje Iskre Commerce

Priznanje se podeljuje za dolgoletno marljivo delo, oz. enkratne dosežke na vseh področjih iz 1. točke, ki so vidneje prispevali k poslovanju, uspehu in ugledu DP Iskra Commerce.

Podeljenih bo največ 10 priznanj.

3. Za priznanje Iskra Commerce poslovnim partnerjem, oz. zunanjim delavcem

Priznanje se podeljuje za trajnejše poslovno sodelovanje ali enkratne dosežke, ki so prispevali k uspehu, ugledu in poslovnemu rezultatu DP Iskra Commerce.

Podeljenih bo največ 5 priznanj.

Kandidate za nagrade, oz. priznanja lahko predlagajo samoupravni organi, družbeno-politične organizacije in poslovodni organ DP Iskra Commerce.

Pisni predlog mora vsebovati:

- ime, oz. naslov predlagatelja,
- priimek in ime kandidata z generalijami, oz. ustreznimi podatki, kadar se priznanje podeljuje poslovnim partnerjem, oz. zunanjim sodelavcem,
- za katero vrsto se predlaga (nagrada ali priznanje Iskre Commerce)
- ter podrobno utemeljitev predloga.

Predloga je treba dostaviti najpozneje do 10. 11. 1989 na naslov: ISKRA COMMERCE, Samoupravna pisarna, Trg revolucije 3, Ljubljana.

Nagrade in priznanja se slavnostno podelijo dobitnikom na zadnji slavnostni seji Delavskega sveta Iskra Commerce v letu 1989.

YUTEL '89

Satovnica mobilne Evrope '92

Letošnji jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah YUTEL je med drugim prinesel tudi več zanimivih razprav o razvoju mobilne telefonije v svetu in njenem uveljavljanju pri nas. Vsekakor gre za »vročo« temo, izredno izzivalno tudi za Iskro, zato ji namenjamo ustrezno pozornost.

Zamisel o telefoniranju iz prevoznih sredstev pravzaprav niti ni več zelo mlada. Že leta 1921 je ameriška policija v Detroitu organizirala službo ročne mobilne telefonije. Leta 1926 so se podobnega dosežka razveselili v Nemčiji: potnikom vlaka na progi Berlin—Hamburg so bile omogočene telefonske zveze s stacioniranimi naročniki. Dvajset let pozneje je bila v ZDA ustanovljena prva komercialna mobilna telefonska služba s pomočjo posrednikov, in sicer v St. Louisu. Kmalu zatem so si jo omislili tudi Nemci.

Tako se je pred poštne uprave postavila zahteva po razvoju sistema, ki bo omogočil avtomatsko vzpostavljanje zvez med gibajočimi se vozili in s stacioniranimi naročniki. V Ameriki so tehnične probleme rešili leta 1964, v Nemčiji pa leta 1972. Začela se je nezadržna in bliskovita rast. Tako so denimo na Švedskem menili, da bodo imeli leta 1990 približno 50.000 mobilnih naročnikov, dejansko pa so jih že leta 1988 registrirali okrog 120.000. V drugih razvitih deželah je položaj močno podoben. Ocenjujejo, da bo do leta 2000 na svetu 30 milijonov gibljivih telefonov, mogoče celo več.

Dandanes je mobilna radiotelefonija propulzivna veja telekomunikacij, ki jo po pomenu uvrščajo takoj za integrirane storitve — ISDN. V njem razmah je vpeta, tako svetovna znanost, kot industrija, pri čemer se nekdanji konkurenčni proizvajalci povezujejo v skupne nastope. Samo v Evropi obstajajo trije konzorciji, ki sicer načrtujejo vsak svoj sistem, vsi pa naj bi bili medsebojno združljivi in nared za operativno delovanje v letu 1991. V

prvem konzorciju so firme Orbitel-Racal & Plessey, Ericsson, Siemens in Matra, v drugem Alcatel, Nokia in AEG, v tretjem, ki je še odprt za sodelovanje pa Bosch, Philips in drugi. V prihajajočih desetletjih naj bi zgradili celovit panevropski sistem, ki bo omogočil avtomatski telefonski promet mobilnih naročnikov v vsej Evropi.

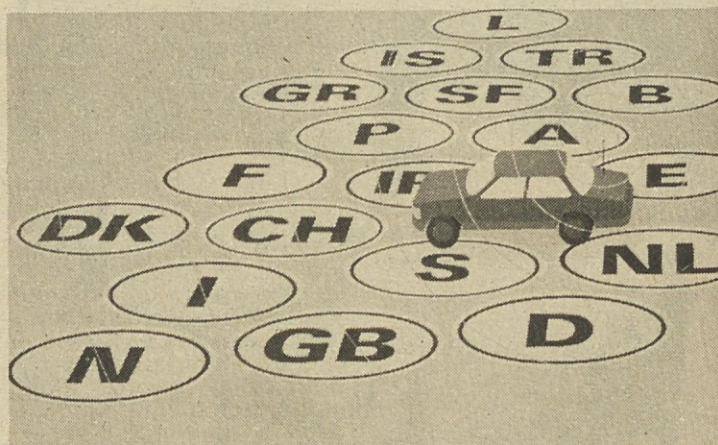
Sistem mobilne radiotelefonije je že standardiziran in ga sestavljajo tile elementi:

MS (Mobile Station) = mobilna postaja (mobilni telefon);
BS (Base Station) = bazna postaja (radio oddajnik in sprejemnik);
BSC (Base Station Control) = krmilnik za več radijskih postaj;
MSC (Mobile Switching Center) = mobilni komutacijski center (ki je lahko del digitalnega komutacijskega sistema, pri Siemensu del sistema EWSD);

OMC (Operation and Maintenance Center) = operativno vzdrževalni center.

Za signalizacijo med MSC in nadrejenimi centralami javnega telefonskega omrežja je določena signalizacija št. 7, potrebna zaradi kompatibilnosti z ISDN.

Že definicija sama pove, da se mobilna telefonija v marsičem razlikuje od običajnega telefonskega aparata, priključenega na komutacijski sistem s fizičnim vodom. Mobilni terminal lahko deluje samo brezžično, zato se v ta namen uporablja radiotelefon. To je gibljiv telefon, ki s centralo ni povezan fiksno in se lahko nahaja kjerkoli. Seveda pa tako širok manevrski prostor lahko dosežemo samo z enotnim nacionalnim sistemom zvez in načinom sporazumevanja (protokolom) med radiotelefoni in omrežjem.

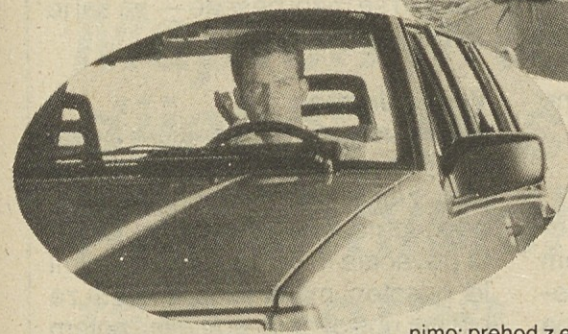

Značilnost Evrope '92 bo tudi razvita mobilna telefonija. Kako bomo ta vstopni kriterij izpolnili pri nas?

Pri tem so pomembna zlasti vprašanja uporabe frekvenčnega pasu in prostora. V zadnjem desetletju se v ZDA uveljavlja predvsem frekvenčni pas 850 MHz, v nordijskih deželah 450 MHz, v Nemčiji pa 900 MHz. Siemens se je odločil za razvoj sistema, ki bo deloval v področju 450 MHz in 900 MHz.

Leta 1986 je Skupnost JPPT sprejela za uporabo v Jugoslaviji protokol nordijskega mobilnega sistema NMT 450. Določen je bil tudi

opravljanje številnih funkcij, ki doslej niso obstajale. Poleg vseh klasičnih storitev v notranjem in mednarodnem prometu imajo nove naprave tudi posebnosti, kot so de-

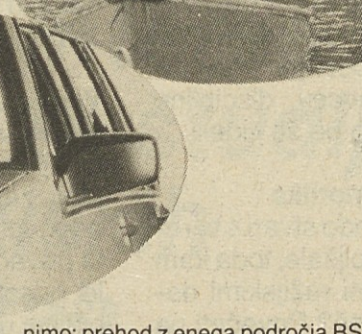
nimo: prehod z enega področja BS na drugega brez prekinitve govora.

frekvenčni obseg za omrežje mobilnih radiotelefonskih zvez JPPT: 410-430 MHz. Vendar to ne zagotavlja dolgoročne perspektive. Evropska konferenca organizacij ptt (CEPT) je za panevropski sistem GSM, ki naj bi pokrival vso Evropo in tudi Jugoslavijo, izbrala območje 890-960 MHz. Temu dejstvu se bo potrebno prilagoditi.

Omrežje mobilne telefonije si lahko zamislimo kot satovnico, ki pokriva ozemlje določene dežele (ali sveta). Vsaka celica te satovnice je območje, ki ga pokriva posamezna BS. Med potovanjem po tem območju, je telefonski signal iz našega vozila »v oskrbi« njene radio oddajnika in sprejemnika. Ob vstopu vozila v območje druge BS pa se naša zveza samodejno preklopi na njen prenosni sistem. Baze postaje so povezane z MSC — mobilnim komutacijskim centrom, le-ta pa s standardnim fiksnim javnim omrežjem.

Digitalni brezvrvični telefon se uveljavlja tudi na drugih področjih človekovega življenja in dela. V Veliki Britaniji so razvili aparat CT-2, namenjen za uporabo doma in v službi, pa tudi na javnih mestih, kot so stanovanjska naselja, turistični kampi, marine, nakupovalni centri itd. Lahko se prosto gibljemo in telefoniramo s poljubnega mesta, ki ga pokriva posamezna radio relejna enota — tako imenovana teletoka, ne moremo pa sprejemati dohodkovnih pozivov, vendar tudi za slednje že obstajajo (trenutno še predrage) rešitve. Teletoke so z linki povezane v javno telefonijo. Kaže, da bo ta sistem učinkovito nadomestil sedanje javne govornice.

Uporaba »potujočih« radiotelefonov za vzpostavljanje avtomatskih zvez z drugimi mobilnimi in stacioniranimi naročniki zahteva

nimo: prehod z enega področja BS na drugega brez prekinitve govora.

Brezvrvični telefon ni več zgolj otroška igrača ali statusni simbol, temveč praktičen pripomoček, ki učinkovito izboljšuje kakovost življenja in dela.

ne zveze, delovanje telefona v območju druge centrale itd. pa tudi že običajne prednosti, kot so na primer preusmeritev klica na številko, kjer je iskani naročnik dosegljiv, osebna šifra, ki dopušča le klice železnih sogovornikov, možnost priključitve aparata — dvojčka in drugi tehnični dodatki. Vse to je mogoče obvladati samo s sodobnim digitalnim javnim omrežjem telefonskih zvez. Očitno je, da bo mobilno omrežje sčasoma postalo del integralnega omrežja ISDN.

»Profesionalni« jugoslovanski uporabniki telefona v vozilu bodo verjetno predvsem razne transportne in turistične organizacije, avtomoto zveza, zasebni prevozniki, voditelji gospodarskih in družbenopolitičnih organizacij in drugi. Nadvse pomemben pa bo prodor mobilne telefonije v težko dostopne kraje, kjer klasičnega omrežja še niso zgradili zaradi previsokih investicijskih stro-

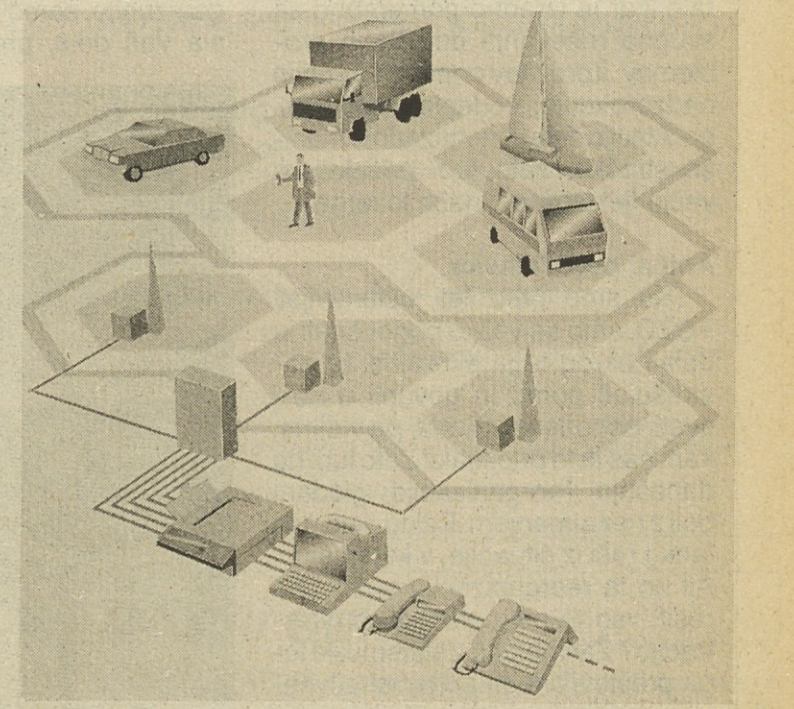
škov. Na zahtevnem terenu bo primeren tako imenovani sistem SRR (Short Range Radio), ki tudi sodi v mobilno telefonijo.

Tovarna Nikola Tesla že nekaj časa razširja uporabo centrale tipa AXE za mobilne naročnike, ki jo je postavila za Univerziado v Zagrebu. Del zmožljivosti je ponudila tudi Slovincem, zato so naše Združene ptt organizacije te dni zbirale naročnike za prvih 1000 mobilnih telefonov. Obračunska cena priključka je 14.200 DEM. V prvi fazi bodo pokrili večji del jugovzhodne Slovenije, podoben sistem pa bodo vzpostavili tudi na območju Zagreba in Reke. (Kot je pred nedavnim zapisalo Delo, bo slaba stran slovenskega mobilnega omrežja vsaj v začetku v tem, da radijski telefonski signal ne bo pokrival več kot tretjine republike pa tudi na pokritem delu bo nekaj neprijetnih belih lis. Tako signal ne bo dosegel skoraj polovice območja koprške občine, mobilni telefoni pa bodo neuporabni tudi na vsem piranskem delu slo-

venske obale. Podobni mrtvi otoki bodo v prvem obdobju tudi v delu sežanske občine, skoraj po vsej Notranjski, v okoli Bizeljskega, v Slovenskih Goricah in na Goričkem. Pred začetkom delovanja mobilne telefonije pa bodo morali poštarji razplesti še nekaj upravnih in zakonskih zank.) Vzoredno Nikola Tesla gradi tudi laboratorijski model mobilne telefonske centrale v sami tovarni. Ta dva eksperimentalna podviga seveda lahko označimo za začetek prodora mobilne telefonije v Jugoslavijo. Pridobljene izkušnje bodo nedvomno zelo dragocene.

Kaj pa Iskra? Trenutno snuje strategijo, ki bo naslonjena na povezavo s tujimi partnerji. Predvsem je tu Siemens s sistemom D-900, vezanim na sistem EWSD, ki pomeni enega izmed temeljev celične mobilne telefonije. Z brezvrvičnimi terminali pa je zanimiv Philips. Treba bo pripraviti pogoje za uvajanje mobilne telefonije, zlasti glede načrtovanja in pridobivanja frekvenčnega prostora. Tudi v Jugoslaviji bi morali ustanoviti ustrezne konzorcije proizvajalcev, da bi probleme lahko reševali enotno in celovito, torej kakovostno in dolgoročno.

Kazimir Mohar

Nazoren prikaz satovnice mobilne telefonije, povezane s standardnim javnim omrežjem ISDN.

O reorganizaciji tudi drugače

O poteku reorganizacije semiških Kondenzatorjev smo že pisali. To pot pa pogledajmo nekatere misli in kome-

tarje delavcev o enovitem družbenem podjetju, ki smo jih zbrali v kratki anketi:

Anica Plut, predelavka

»Zastavljeno je že dobro, predvsem to kar se nanaša na združitev temeljnih organizacij. Če pa bomo delali še vedno po starem, je vse zastonj. Upam, da se bo zmanjšala »režija«, presežke teh delavcev pa morajo reševati naše strokovne službe in to hitreje in bolj učinkovito kot do sedaj. Vsi pričakujemo, da bo z novo reorganizacijo boljše poslovanje, čeprav je pri ljudeh prisotna določena mera nezaupanja, kajti do sedaj je bilo vse lepo in prav dokler so bile stvari spravljene na papir in v izgovorjene besede, ko pa je bilo to potrebno postaviti v življenje, se je zataknilo. Upam, da to pot ne bo tako!«

Jurij Kobe, samostojni razvijalec

»Mislim, da se bodo predvsem zmanjšali problemi s premeščanjem ljudi iz ene temeljne organizacije v drugo, kar je bilo do sedaj večna težava. Stvari se bodo nedvomno bolj poenotile, racionalizirale, kar je izredno pomembno za skupno reševanje določenih problemov. Združitev pomeni tudi lažje nadzorovanje, vodenje, boljšo organizacijo dela in nenazadnje manjše stroške, zato tudi pričakujem večjo fleksibilnost naše tovarne.«

Anica, predelavka

»Ko smo pred leti ustanavljali TOZD, smo se veliko pogovarjali in delali okrog tega skorajda že zstrašujoč pomp in govorili o neki svetli prihodnosti. Sedaj pa vidimo, kam nas je to pripeljalo! Zato tudi na današnjo reorganizacijo gledam bolj z nezaupanjem. Edino delo nas lahko reši iz situacije, v kateri smo. Ali bo ta reorganizacija sposobna rešiti vso to nakopičeno administracijo? Živimo pač v sistemu, ki tega preštevilčnega administrativnega aparata ne more in ne zna počistiti čez noč.«

Stane Gangel, izmenovodja oddelka

»Mislim, da je to združevanje TOZD prava pot, predvsem zato ker med njimi ni bilo prave povezanosti. Enotnost bo zdaj le večja. Kako pa bo z vodenjem, samoupravljanjem delavcev, disciplino pri delu — to bomo pa še videli!«

Francka Simon, merilka

»Upam, da se bodo stvari s to reorganizacijo le izboljšale, toda kam bomo z vsemi temi režijskimi delavci, ki jih je preveč? Povečati pa bi se morala odgovornost pa ne samo nas delavcev, ampak predvsem vodilnih v podjetju, ki bi morali imeti bolj neposredne stike z nami pa če ne drugače, da vsaj pridejo večkrat pogledat v naše proizvodne hale. Za boljši jutri pa se bomo morali najbrž vsi skupaj temeljiteje potruditi.«

Hiba Šehovič, merilka

«Delavci že podpiramo to reorganizacijo, samo če nam bo prinesla več dela, predvsem pa višje

osebne dohodke. Kajti slednje je v današnjih časih še najpomembnejše. Pa še to pravijo, da bodo imeli delavci v tem tržnem gospodarstvu še manj besede — pa saj je že prej nismo imeli veliko.«

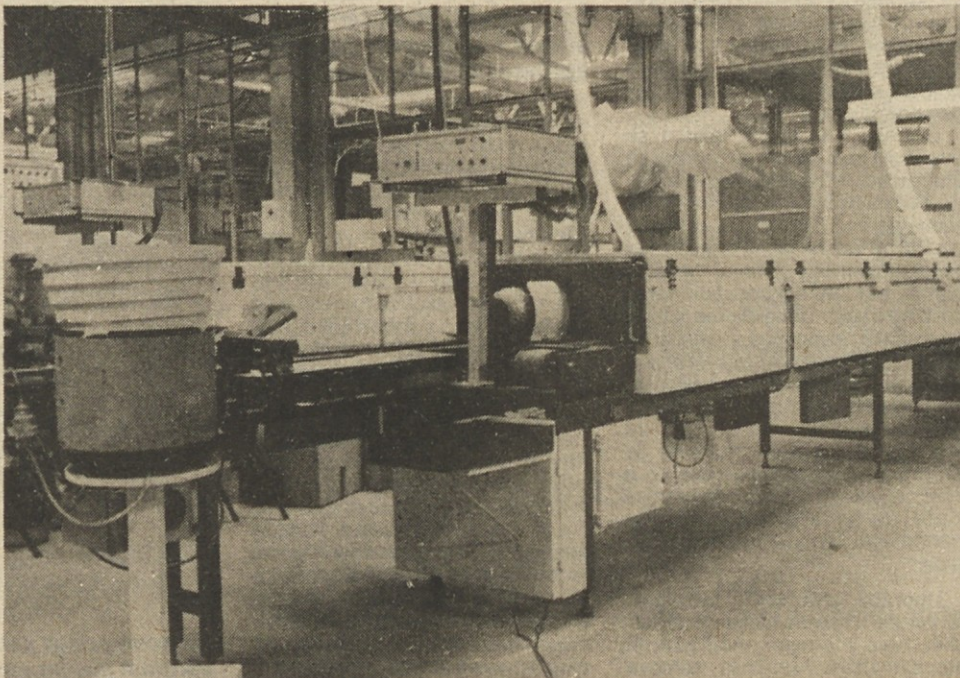
Vesna Jerman

»Na vse te zadeve, ki se sedaj odvijajo, gledam predvsem z ene plati, zame najpomembnejše — tj. odgovornost vodilnih. Če se bo leta povečala in če bo med vodilnimi le prisoten malo večji interes za boljše poslovanje podjetja, potem se bodo stvari morda le obrnile na bolje.«

Jože Kočevar, vzdrževalec

»Vsi skupaj padamo iz ene skrajnosti v drugo, vse delamo napol in površno. Najprej smo zganjali takšen pomp okrog »tozdiranja«, zdaj spet to združevanje, zaslužimo pa iz dneva v dan manj. Slabša bo tudi samouprava delavcev pa tudi obveščanje pa še manj delegatov bomo imeli v delavskem svetu ...«

Zbrala V. Žunič

Majhen interes dijakov za študij na tehniških fakultetah

**Razpisali 43 štipendij • Prispelo prek sto
prošenj • Še vedno veliko nezanimanje za
deficitarne poklice**

V semiških Kondenzatorjih, ki se še vedno otepajo z nezavidljivo izobrazbeno strukturo, se situacija, kot vse kaže, tudi letos ne bo kaj bistveno izboljšala — vsaj kar se nanaša na prosilce štipendij za deficitarne poklice. Kajti le to je podobno kot prejšnja leta.

V šolskem letu 1989/90 so v semiški Iskri razpisali 43 štipendij, na razpis pa je prispelo 122 prošenj. Med njimi prevladujejo prosilci na srednjih šolah, kandidatov za študij na fakultetah pa je občutno premalo.

Na peti stopnji se je povečalo zanimanje za program naravoslovja, saj so prejeli kar štirideset prošenj tako, da so poleg pet razpisanih podelili naknadno še tri štipendije. Tudi za ostale razpisane sme-

ri, tj. za elektroniko, računalništvo in strojništvo, je bilo interesentov veliko več, kot je bilo prostih mest.

Pri višješolskem študiju pa se je znova zataknilo, saj so od razpisanih smeri uspeli pokriti samo potrebe po inženirskih strojništvu, na ostalih smereh, tj. elektrotehnika, računalništvo in fizika pa ni bilo dovolj kandidatov.

Še večji razkorak se je pojavil pri visokošolskem študiju, za katerega so skupno prejeli samo devet prošenj, od tega pa še po večini za neustrezne smeri. Tako na drugi stopnji Fakultete za strojništvo nimajo semiški Iskraši nobenega štipendista in tudi letos niso uspeli podeliti razpisanih štipendij, ker pač ni bilo prijav.

VŽ

Tabela razpisanih in podeljenih štipendij

Stopnja	razpisano	podeljeno
IV.	6	4
V.	14	15
VI.	10	7
VII.	13	5

Iskra

**Iskra — Baterije Zmaj, p.o.
Industrija baterij in svetilk**
Ljubljana, Stegne 23

Komisija za delovna razmerja delovne organizacije objavlja prosta dela in naloge v

SKUPNIH STROKOVNIH SLUŽBAH

1. pomočnik direktorja prodaje za ZT

— za nedoločen čas

Pogoji: VII/1 ali VI/1 stopnja strokovne izobrazbe, dipl. oec., dipl. ing. tehn. smeri ali oec., ing. tehnične smeri, 4 leta delovnih izkušenj, aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika in zunanjetrgovinska registracija.

2. vodja finančnega knjigovodstva

— za nedoločen čas

Pogoji: VI/1 stopnja strokovne izobrazbe, ekonomist in 3 leta delovnih izkušenj ali ekonomski tehnik z možnostjo ugotavljanja z delom pridobljene delovne zmožnosti. Poskusno delo po pravilniku.

3. tehnolog II

— za nedoločen čas

Pogoji: V. stopnja strokovne izobrazbe, kemijski tehnik in 4 leta delovnih izkušenj. Poskusno delo po pravilniku.

4. tajnica razvojno tehničnega področja

— za nedoločen čas

Pogoji: V. stopnja strokovne izobrazbe, ekonomski tehnik in eno leto delovnih izkušenj. Poskusno delo po pravilniku.

PROGRAMSKO PROIZVODNI ENOTI SPECIALNE BATERIJE, ŠENTVID PRI STIČNI (DOLENJSKA)

1. tehnolog vzdrževanja

— za nedoločen čas

Pogoji: V. stopnja strokovne izobrazbe, strojni tehnik in 3 leta delovnih izkušenj. Poskusno delo po pravilniku.

2. oblikovalec kovin — strugar

— za nedoločen čas

Pogoji: IV. stopnja strokovne izobrazbe, strugar in 2 leti delovnih izkušenj.

Poskusno delo po pravilniku.

Interesenti naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev kadrovsko-socialni službi ISKRA —Baterije Zmaj, Industrija baterij in svetilk, Ljubljana, Stegne 23.

Prijave sprejemamo do zasedbe del in nalog.

Mali oglas

Prodajam motor ATX 50, star eno leto, odlično ohranjen, opremljen z dodatno opremo, ima povečano moč motorja, prevoženih 2300 km, telefon: 064/23-670.

INOVATORJI LETA V ISKRI KIBERNETIKI • Ob dnevu inovatorjev so tudi v Iskri Kibernetiki podelili nagrade Inovator leta osmim uspešnim inovatorjem • Pomembni prihranki

Na slavnosti podelitvi nagrad je inovatorjem izrekel priznanje v imenu vodstva DO Nace Pavlin, namestnik glavnega direktorja. Povzemamo le nekaj njegovih spodbudnih misli:

»Naša nova vizija je podjetništvo, to je nova vizija, čeprav vizija socializma. Podjetnik se bo obnašal drugače kot človek v združenem delu, zavedal se bo odgovornosti in posledic. Možnosti za te spremembe so nastale z zakonom, ki pa ne more spremeniti tudi mišljenja ljudi. Edina prava pot je pot novega, inovativnega, pot sprememb — samo to je gibalno naprednih družb.

Danes se inovatorjem posveča premalo pozornosti, vendar ne bo-

dite obupani. Premalo pozornosti namenimo tudi kulturi, zdravstvu, šolstvu in drugim. Vsakdo čuti, da bi moral biti bolj upoštevan kot drugi. Zato je treba vzgojiti okolje in vi imate vpliv na to, da s svojimi idejami kažete pot k boljšemu. Ljudje upravljanci tega še ne verjamejo. Zanje so bolj pomembne številke skromnih nagrad, ki jih dobivajo in ki jih primerjajo s svojimi skromnimi plačami. Saj ne morejo drugače. Spremenjeni sistem bo moral tudi na to področje prinesiti podjetništvo, inovacija mora pomeniti dobiček. Najboljši prikaz ustvarjenih inovacij bi bil, če bi lahko za en dan vse inovacije izvzeli iz tehnološkega postopka in delali po starem.

Takrat bi vsi delavci doumeli, kakšni so rezultati inovativnega dela.

Naša delovna organizacija je pred organizacijskimi spremembami. Koliko podjetij bomo ustanovili, je odvisno od nas, ne od zakona. To pa ni najpomembnejša, važno je, kakšna bodo ta podjetja in kaj bodo prinesla delavcem...»

Nagrajene inovatorje je pozdravil tudi Franc Fister, predsednik odbora za inovativno dejavnost. Dejal je, da se letošnje srečanje razlikuje od dosedanjih predvsem po načinu izbora inovatorjev leta. Po sklepu odbora za inovativno dejavnost naj bi vsako leto podelili do deset nagrad Inovator leta. Inovacijske dosežke bodo točkovali gle-

Srečanje inovatorjev Kibernetike — tradicionalna oblika spodbujanja množične ustvarjalnosti in priznanje najboljšim

de na izvirnost, uporabnost in gospodarsko korist.

V izbor so letos šli vse rešene predloge od oktobra 1988 do septembra 1989. Na osnovi novih kriterijev so letos podelili tri nagrade Inovator leta I. kategorije in pet nagrad Inovator leta II. kategorije.

Rezultati inovativne dejavnosti v prvi polovici leta so kar spodbudni, saj so inovatorji v tem času prijaviли že 135 inovacij, kar je 50 odstotkov več kot v letu 1988. Pri tem je pomemben podatek, da je 112 predlogov že ugodno rešenih, saj se je čas obravnave inovacij bistveno skrajšal, predvsem po zaslugi strokovne službe, ki v Delovni skupnosti profesionalno obravnava vpra-

šanja inovativne dejavnosti. Kar 105 pozitivno rešenih predlogov pomeni 19,5 milijarde dinarjev prihrankov, kar je enako 4.530 povprečnim OD na delavca. To dokazuje, da rezultati množične inovativne dejavnosti v Iskri Kibernetiki finančno niso nepomembni.

Takšni rezultati seveda niso ključni, temveč odražajo uspešno podporo in motiviranost inovatorjev. K temu močno prispeva tudi lestvica za določanje višine nagrad, ki je od maja letos odvisna od povprečnega osebnega dohodka v zadnjih treh mesecih. Poleg tega višino nagrad po potrebi revalorizirajo in tako omilijo posledice inflaci-

je. Veliko zaslug za uspešen razvoj inovativne dejavnosti imajo tudi animatorji inovativne dejavnosti v temeljnih organizacijah. V teku je tudi razpis usmerjenih inovacij, v TOZD Inženiring pa so poleti izvedli splošen razpis inovacij. Za uspešen odziv na razpis usmerjenih inovacij bo potrebna predvsem pomoč poslovnih delavcev v TOZD in na ravni delovne organizacije. Pokazati morajo na pomembne težave, ki tarejo določeno delovno okolje. Tako bodo predlagane rešitve lahko relativno hitro pokazale rezultate v uspešnejšem poslovanju in utrdile prepričanje, da več glav več ve.

Tekst in foto: Alojz Boc

Jože Benedik iz TOZD ŠTEVCI je v sodelovanju s soavtorji predlagal uvedbo integriranega delovnega mesta E8, s čimer je bila dosežena: boljše humanizacija dela, možnost izdelave vseh tipov števecov, boljše kvaliteta izdelkov, poleg tega pa je dosežen 20% prihranek izdelovalnega časa. Vse to je v letu 1988 prineslo več kot 427 milijonov din prihranka. Poleg tega je predlagal izboljšavo na orodju B 201.378/a, s čimer je prihranil več kot 50 milijonov din in še predelavo pritrdilnega stremena, s čimer je omogočil znaten prihranek pri materialnem in izdelovalnem času.

Komisija je Jožetu Benediku dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — I. kategorije.

Franc Mohorč iz TOZD ORO-DJARNA je s soavtorjem predlagal spremembo na krivlinnih pripravah P 204.304 in P 204.304/a, s čimer sta skrajšala operacijo

krivljenja trakov tokovnih navitij za 50% in s tem prihranila 500 delovnih ur letno, oz. skoraj 100 milijonov dinarjev. Poleg tega je samostojno predlagal spremembo na pripravi P 204.303 in P 204.303/a, s čimer je dosegel, da konca tokovnega navitja nista več v medsebojnem dotiku. Navedena sprememba je prinesla 125 milijonov dinarjev prihranka. Mohorč je tudi avtor dopolnjene konstrukcije, s čimer je funkcijo pnevmatskega cilindra, ki izravnava tuljavi navitja, dopolnil z dodatnim pnevmatskim cilindrom, ki na povratku bolje centrira krate navitij za novo operacijo krivljenja.

Komisija je Francu Mohorču dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — I. kategorije.

Anton Resnik iz TOZD ŠTEVCI je v sodelovanju s soavtorji predlagal uvedbo integriranega delovnega mesta E8, s čimer je

bila dosežena: boljše humanizacija dela, možnost izdelave vseh tipov števecov, boljše kvaliteta izdelkov, poleg tega pa je dosežen 20% prihranek izdelovalnega časa. Vse to je v letu 1989 doprineslo več kot 427 milijonov din prihranka. Drugi predlog Resnika, v sodelovanju s soavtorjem pa je v spremembi priključnice za števec D 22 za Venezuelo. Predlagala sta priključnico z notranjo vezavo s pretikanjem, s čimer je bil kupec zelo zadovoljen, hkrati pa je to rešitev, ki je uporabljena za vse števece z vezavo 3001 z notranjo vezavo. Poleg tega je Resnik samostojno predlagal spremembo priključnice vsem števcem z notranjo vezavo z vezavo 1000, s čimer je zmanjšal število variant in s tem število elementov za vgradnjo, kar vpliva na nižjo končno ceno izdelka.

Komisija je Antonu Resniku dodelila nagrado INOVATOR

LETA ISKRE KIBERNETIKE — I. kategorije.

Danilo Dornik iz TOZD Mehanizmi je s sodelavci predlagal več inovativnih rešitev, in sicer: — spremembo tolerance umerjanja plošče TIV kode 77.421.061, s čimer je dosežen časovni prihranek, izražen v vrednosti 11 milijonov dinarjev;

— uvedbo integriranega delovnega mesta za montažo HK-6, s čimer so doseženi veliki časovni prihranki, humanizacija dela, kreativnejše delo, vse to pa prispeva k racionalnejši izrabi časa, delovnega in odlagalnega prostora. Vse to je prispevalo k prihranku v višini 2.282 milijonov dinarjev;

— konstrukcijsko spremembo pokrova in ohišja časovnega števca, s čimer so dosegli velik materialni in časovni prihranek, vse skupaj v vrednosti 3.352 milijonov dinarjev. Nova rešitev omogoča eliminiranje rezanja navojev, pritrjevanje motorja, vijakov,

lepila in maksimalno zmanjšan izmet statorja motorja; — konstrukcijsko spremembo pokrova mehanizma QM, s čimer je dosežen prihranek v materialu in delu, v vrednosti 481 milijonov dinarjev.

Komisija je Danilu Dorniku dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — II. kategorije.

Franc Gnidovec iz TOZD VEGA je v sodelovanju s sodelavcem skonstruiral stroj za posamično lepljenje in poliranje leč, s čimer je nadomestil drag uvožen stroj. Skonstruirani in izdelani stroj po svojih osnovnih karakteristikah povsem enakovredno nadomešča uvoženega, s tem, da je dosežen prihranek v višini 1,4 milijarde dinarjev, kolikor znaša razlika med uvoženim in doma izdelanim strojem.

Komisija je Francu Gnidovcu dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — II. kategorije.

Viktor Šmid iz TOZD Števci je v sodelovanju z več sodelavci predlagal več inovativnih rešitev, in sicer:

— integrirano delovno mesto za montažo TPU 8, ki zagotavlja poleg časovnega prihranka, izražene v vrednosti 8,9 milijarde dinarjev še vrsto drugih prednosti pred delom na tekočem traku; — povečanje vzdržljivosti orodij, s tem da so predlagali zamenjavo pločevine, oz. uvedbo lakirane pločevine, s čimer so pripomogli k veliko večji vzdržljivosti orodij za štancanje jeder, ob isti kvaliteti jeder;

— skrajšanje tenoloških časov za izdelavo TIV za TPU 8. Uvedli so krajši tehnološki postopek in ob enaki kvaliteti omogočili prihranek v višini 363 milijonov dinarjev.

Komisija je Viktorju Šmidu dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — II. kategorije.

Franc Torkar iz TOZD INŽENIRING je predlagal tri inovativne rešitve, in sicer:

— spremembo osi pritisknega vzvoda, s čimer je omogočil pravilno delovanje UI vpenjal za stojalo kode 83.020.299 in 83.020.073, s tem v zvezi pa do roka izpolnjeno izvozno naročilo; — izboljšal os vpenjala kode 83.316.440 in 83.316.456, s čimer je odpravil vse mehanske in montažne pomanjkljivosti in tako omogočil nemoteno montažo stojal; z izdelavo napajalnika 0-120 A s poljubno regulacijo toka pa je avtor omogočil kontrolo stojal pod obremenitvijo tokovnega kroga že pri sami montaži. S tem je omogočil sprotno odpravljanje napak;

— spremenil postopek spajkanja tokovnih čepov za stojala števecov. Namesto spajkanja s spajkalnikom je ustrezno oblikoval uporovno zanko, kjer je segrevanje hitrejše. S tem je prihranil 50 milijonov dinarjev.

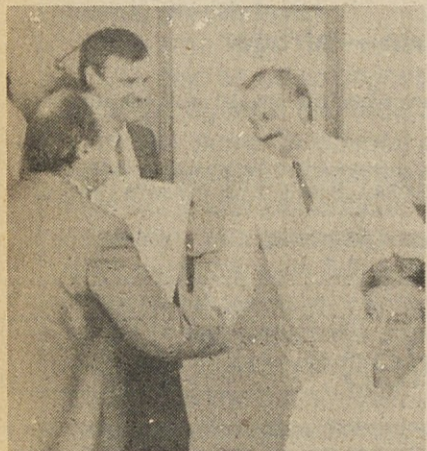
Komisija je Francu Torkarju dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — II. kategorije.

Janez Žontar iz TOZD ORO-DJARNA je v sodelovanju s sodelavci predlagal dve, sam pa je predlagal eno inovacijsko rešitev, in sicer:

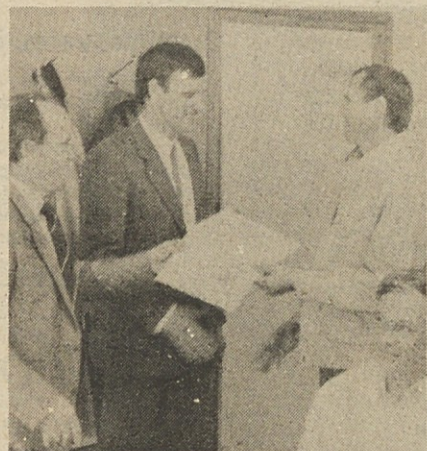
— izdelava standardov štanc in orodij za brizganje. Avtorji so izdelali zahtevno nalogo, ki je preselila pričakovanja, saj so zmanjšali izbor orodij, elemente tipiziranih gradiv, uredili številčenje in IS standarde, ob tem pa predlagali vrsto tehničnih in tehnoloških izboljšav;

— predlagal spremembo avtomatske strege stiskalnicam za globoki vlek pokrova števca in s tem pripomogel k tehnološki ureditvi linije za globoki vlek.

Komisija je Janezu Žontarju dodelila nagrado INOVATOR LETA ISKRE KIBERNETIKE — II. kategorije.

Jože Benedik iz Števecov

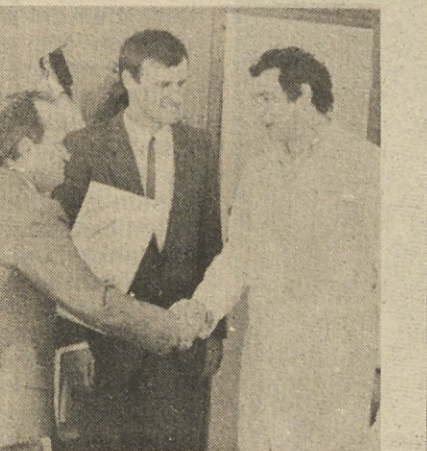
Franc Mohorč iz Orodjarne

Anton Resnik iz Števecov

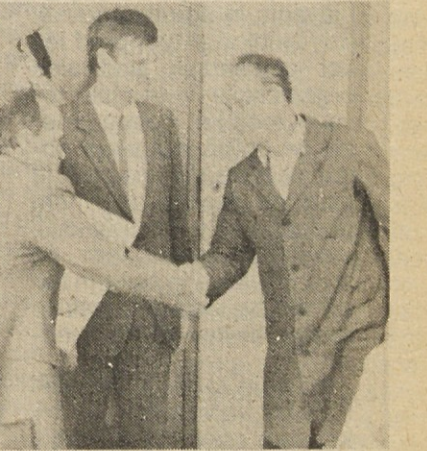
Franc Gnidovec iz VEGA

Viktor Šmid iz Števecov

Franc Torkar iz Inženiringa

Janez Žontar iz Orodjarne

Ne študij za vsako ceno — velja njegova uporabnost!

Glavni motor, ki žene Toma Buljana pri njegovem delu in v življenju, je nenehna želja po novem. Je pač človek, ki hoče biti vedno nekoliko spredaj in ni zadovoljen s tistim, kar je. Njegova, že občudovanja vredna energija, ki je izrazito prepletena z občutkom za racionalnost in sistematičnost, ga je pripeljala do nekaterih pomembnih inovacijskih nagrad v semiški Iskri, do številnih izboljšav pri nekaterih tehnoloških postopkih pa tja do samostojno opremljenega domačega laboratorija, kjer preizkuša prototipe, predvsem pa do številnih stikov z domačimi in tujimi sodelavci, ki so pri njegovem »inovacijskem delu« še kako pomembni. Ni sicer inovator v klasičnem smislu te besede, pač pa ga privlačijo nove tehnologije, od tehnoloških postopkov do končnega izdelka. Za informacijo omenimo le nekaj uspehov na tem področju: ima krmiljeno mizo, ukvarjal se je s tehnološkimi postopki pakiranja, vakumiranja PVC materialov pa s tipkovnicami za daljinsko upravljanje televizijskih sprejemnikov itd.

Tomo Buljan, ki zase pravi, da je tehnik po duši in tehniki v celoti posveča svoj prosti čas, je sicer Ljubljčan, ki pa je v semiških Kondenzatorjih zaposlen že od leta 1975 tako, da se že skorajda prišteva med Belokranjce. V tovarni je vodja orodjarne, čeprav mimogrede pove, da ga vodilno mesto ne privlači preveč, ker na njem včasih izgublja energijo tudi po nepotrebnem, zato na svoje delo gleda bolj kot na izkušnjo. Rad pa dela z ljudmi in zanj tudi pravijo, da je človek, ki vedno naravnost pove, kar misli in, da je vedno pripravljen na pojasnjevanje in argumentiranje. To je dokazal tudi pred leti kot predsednik sindikalne organizacije v semiški tovarni, toda kot je sam omenil, ga politična kariera potem ni več zanimala, rajši je ostal na svojem delovnem področju, se posvetil študiju, inovacijam, predvsem pa stvarjem, ki ga veselijo in zanimajo, saj tudi kot človek ne mara omejitev in utesnjenosti.

Ko se je zaposlil v semiški Iskri kot vzdrževalec, je bil, kot sam pravi, na razoptju:

ali naj se odloči za klasičen način študija ob delu, ali za agresiven študij na posameznih segmentih. Izbral je drugo možnost, torej po področjih, ki so ga zanimala:

»Stvari se nisem lotil kompleksno, pač pa sem skušal s študijem zapolniti praznine, ki sem jih nekako čutil v sebi. Najprej posamezna področja obdelam s pomočjo literature, ki jo dobim na našem pa tudi tujem tržišču, potem se ogromno pogovarjam z ljudmi, ki npr. določo-

Tomo Buljan

no temo obvladajo, predvsem pa je pomembno lastno udejstvovanje in preizkušanje v praksi, kar delam v svojem laboratoriju,« doda naš sogovornik, ki tudi nasploh daje veliko prednost teoriji, toda pri tem takoj poudari: »Uporabnemu študiju. Obvladovanje teorije je vstopnica, praksa pa naredi človeka sposobnega reagirati na vsako stvar. Predvsem mladega človeka je potrebno dati v ogenj, da se prekali.«

Iz Toma Buljana na eni strani diha izrazit optimizem, zaupanje vase, vztrajnost, s pridihom trme, neka življenjska energija, ki pa je na dru-

gi strani povezana z umirjeno dinamiko, previdnostjo in zmernostjo. In čeprav zase poreče, da se stvari loteva bolj po delčkih in, da vso energijo usmerja v stvari, ki vsaj malo dišijo po tehniki, ga je najbrž ta nenehna želja po novostih pripeljala tudi do neke kompleksne življenske širine. Ko sem ga ob koncu najinega pogovora vprašala ali kot Ljubljčan pogreša svoj rojstni kraj, je z nasmehom odgovoril, da le po strokovnih informacijah, ki so v večjih mestih pač številčnejše in bolj v dosegu roke, podeželje pa mu ravno s svojo posebnostjo manj stresnih in napetih situacij nudi veliko več časa za delo. Slednje pa je zanj izredno pomembno, saj je s svojim področjem povečini dnevno okupiran celo sedemnajst do osemnajst ur. Na primer, pred dvema letoma se je na lastno pobudo intenzivno lotil študija računalništva: »Toda včasih sem le pretiraval in sem imel prehud tempo. To pa človeka izčrpa in takrat lahko narediš ogromno strokovnih napak, upade tudi volja in motivacija za delo. In sedaj rajši namesto seštevka, da je ena in dva tri, postavim, da je ena in ena dva — to zadostuje.«

Vesna Žunič

Z boljšimi programi do večje udeležbe mladincev

Mladinska organizacija Iskre Elektrozveze deluje po svojem programu, ki v preteklosti ni bil vedno tako zanimiv za mlade, da bi jih pritegnil v dovolj velikem številu. Na športnem, kulturnem in zabavno razvedrilnem področju je bilo udeležbo mladih še mogoče zadovoljivo doseči, na ostalih področjih, zlasti na vprašanih izboljšanja poslovanja našega podjetja in izobraževalnih programih pa se je pokazalo, da mladinci nimajo dovolj dobro izdelanega programa. Vsaj ne takega, da bi mlade pritegnil, ker bi videli v njem možnost prispevati svoj delež k izboljšanju poslovanja Iskre Elektrozveze in si s tem zagotoviti tudi svojo socialno varnost ter bolj obetavno prihodnost. Vendar mladinci menijo, da bo izdelan sanacijski načrt omogočil tudi njim izdelati program, po katerem se bodo lahko bolj aktivno vključili v sanacijo Iskre Elektrozveze.

Kako poteka delo mladinske organizacije?

Novica Petrovič: v Iskri Elektrozveze se mladinci večkrat sestajamo, tako samo predsedstvo naše mladinske organizacije, kot na odprtih sestankih. Obravnavamo vsa aktualna vprašanja v našem podjetju, vse od poslovanja do medsebojnih odnosov in problemov, ki še posebej zadevajo mladince v našem podjetju. Glede poslovanja se mladinci zavzemamo za boljše ovrednotenje kvalitete dela ter temu ustrezno prilagojeno nagrajevanje. Podpiramo ukrepe, izhajajoče iz našega sanacijskega programa in statuta našega podjetja, tudi tiste, ki našim vodilnim delavcem dajejo več pooblastil. Seveda pa pričakujemo, da bodo vodilni delavci svoje odločitve tudi sposobni nenehno strokovno utemeljiti. Od naših vodilnih delavcev pričakujemo, da bodo tako hitreje odpravljali motnje in slabosti v poslovanju, naša mladinska organizacija jih bo pri tem podprla, želimo pa, da bi ob tem prisluhnila tudi našim pobudam ter naše predloge upoštevali ali jih z argumenti ovrgli. Mladinci se v prvi vrsti zavzemamo za odprt dialog, ki lahko doprinese k rešitvi marsikaterega problema.

Kako ocenjujete dosedanje delo mladincev in kako nameravate zastaviti vaše nadaljnje delo?

Novica Petrovič: Mladinci

ugotavljamo premajhno udeležbo na naših odprtih sestankih. To vprašanje smo tudi obravnavali in prišli do zaključka, da bomo morali popestriti naš program dela, tako na strokovnem kot na izobraževalnem področju. S sprejetjem sanacijskega načrta našega podjetja, imamo v tem smislu že nekoliko lažje delo, saj se bomo lažje opredelili za naloge, na katerih lahko mladinci bistveno prispevamo k njihovi uresničitvi. Upamo, da bomo lahko bolj kot doslej pridobili vse mladince, da dajo svoj doprinos k uspešnemu poslovanju našega podjetja.

Mladinci smo imeli doslej stalno podporo vodilnih delavcev. Temu medsebojnemu razumevanju je dal velik delež že naš bivši direktor Franc Štancer in vse kaže, da se bo to dobro sodelovanje ohranilo še naprej pod našim novim vodstvom. V tem smislu smo se že pogovorili z našim glavnim direktorjem Andrejem Pardubskim in ga povabili, da se udeleži našega sestanka ter na njem pove, kaj več o naši novi organiziranosti in da pojasnila, ki bi jih mladi radi slišali.

V naši DO je velika fluktuacija. Na novo se zaposlujejo predvsem mladi. Ste obravnavali odnos starejših sodelavcev do novincev?

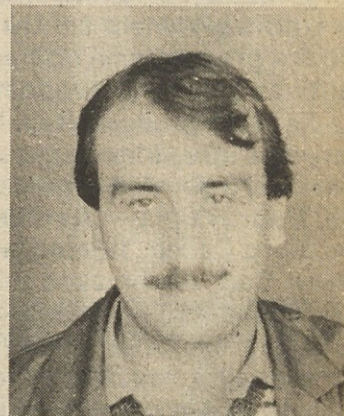
Novica Petrovič: Mladi se prav dobro zavedamo, da so

delovne izkušnje starejših sodelavcev zelo dragocene in želimo, da bi jih ti prenesli na nas. Na žalost povsod ni tako kot bi želeli. Zasedili smo, da nekateri sodelavci ne posvečajo dovolj pozornosti uvajanju mladih novih sodelavcev v delovne procese. Na tem področju se bo mladinska organizacija še bolj angažirala, predvsem ob posameznih pritožbah in po potrebi postavila svoje zahteve posameznikom, ki bodo ovirali strokovno usposabljanje mladih sodelavcev. Tu seveda računamo tudi na podporo vodstva našega podjetja.

Kako je s športnim, rekreativnim in kulturnim udejstvom mladih?

Novica Petrovič: Mladinci se redno udeležujemo tako letnih kot zimskih športnih iger SOZD Iskra ter sodelujemo v raznih športnih klubih izven našega podjetja. Imamo tudi zelo dobro organizirano lastno rekreativno dejavnost. Predvsem v keglanju, nogometu, košarki in tenisu je udeležba zelo dobra in upamo, da bo tudi v bodoče enaka ali celo boljša. V programu imamo še nakup smučarskih vozovnic, čeprav nas pri tem omejujejo naša skromna finančna sredstva. V okviru naše planinske sekcije pa se mladinci redno udeležujemo raznih izletov in pohodov.

Med naše aktivnosti sodi še udeležba na raznih priredit-

Novica Petrovič

vah ali tekmovanjih. Udeležili smo se Pohoda po poteh okupirane Ljubljane. Vsako leto smo prisotni ob »prisegi« mladih vojakov v vojašnici »Boris Kidrič« v Šentvidu, s katero smo pobrateni. Z vojaki iz te vojašnice imamo občasna športna in kulturna srečanja.

Redno se tudi udeležujemo letnega seminarja mladih SOZD Iskra, kjer razpravljamo o perečih vprašanih v SOZD Iskra in dajemo tudi svoje pobude k izboljšanju stanja.

Ob koncu leta organiziramo družabno srečanje mladih našega podjetja, kamor povabimo tudi DPO in vodilne delavce. Tako srečanje smo organizirali tudi ob dnevu mladosti.

Kako mladi ocenjujete prihodnost Iskre Elektrozveze?

Novica Petrovič: Mladinci menimo, da je naše vodstvo izdelalo dokaj kvaliteten sanacijski program in ga bomo zato s svojim delom podprli. Menimo tudi, da novi statut odpira pot k boljšemu poslovanju našega podjetja tako, da z odgovornim in kvalitetnim izvrševanjem sprejetih obveznosti in nalog vsakega posameznika lahko računamo na postopno izboljšanje našega poslovanja in s tem tudi na boljši jutri vseh mladincev v našem podjetju.

Boris Čerin

Prek sto kupcev izdelkov Iskre

Novogoriška Iskra Avtoelektrika ima že dolgo vrsto let lepo navado, da enkrat letno povabi na enodnevno srečanje največje kupce svojih izdelkov, namenjenih za drugovgradnjo, oz. potrošnjo. Tradiciji je ostala zvesta tudi letos, saj je minuli četrtek, 12. oktobra gostila prek sto predstavnikov trgovinskih delovnih organizacij ter Iskrinih filijal iz vse Jugoslavije. Trgovski poslovneži so se zbrali v izobraževalnem centru Iskre Delte v Novi Gorici, med celodnevним razgovorom s predstavniki domačinov — Iskre Avtoelektrike pa so namenili nekaj časa tudi za ogled proizvodnih linij v delovni organizaciji.

Za lažjo predstavitev, kdo vse so kupci izdelkov in rezervnih delov, ta vrsta prodaje igra vidno vlogo v celotnem prihodu Iskre Avtoelektrike, naj navedemo le nekaj trgovskih organizacij, s katerimi Avtoelektrika že vrsto let tesno sodeluje: Dubrovkinja — Avtobeograd, Agrotehnika — Gruda Ljubljana, Jugoprevozkomec Čačak, Hercegovina avto Mostar, Agrooprema Beograd, Agrooprema Novi Sad, Agromakedonija Skopje, Poljostroj Vinkovci, Avtodubrava Zagreb, Slovenijaavto Ljubljana, Avtoservis Banja Luka, Jugoavto Beograd, Avtohrvatska Zagreb, Avtovojvodina Novi Sad, Iskrine filijale po Jugoslaviji itd., itd. Torej je prodajna mreža dokaj dobro razširjena, zato tudi letno srečanje predstavnikov te mreže opravičuje svoj namen.

»Jugoslavija v malem«, kakor bi tudi lahko poimenovali to letno srečanje, je najprej pozdravil direktor Komerciale **Jordan Kodermac**, za njim pa je spregovoril glavni direktor Avtoelektrike **Robert Žerjal**, ki je po prisrčnem pozdravu in dobrodošlici med drugim dejal: »Današnje naše skupno srečanje je prava priložnost za izmenjavo mnenj o problemih in težavah, ki nas pestijo ter o tem, kakšne so poti, da bi naše sodelovanje še razširili. Mi v našem kolektivu namenimo veliko pozornost prodaji na domačem tržišču, ki zavzema skupaj s prodajo za drugo vgradnjo okrog 60% naše proizvodnje, ostalo pa prodamo na tuja tržišča, kar je naša strateška opredelitev. Seveda vlagamo v borbo za večji izvoz izredne napore, v inovacijskem procesu pa se poskušamo kar najbolj prilagajati kupcem. Zato se že dogaja, da nastopamo na zahodnih tržiščih z naj-sodobnejšimi izdelki, kar pomeni, da gremo v koraku z evropskimi proizvajalci. To je gotovo velik rezultat, ki močno izstopa glede primerjave z leti poprej. Zato pričakujemo tudi vašo pomoč in nasvete, kaj še ponuditi tržišču, da bi ostali na ravni evropskih proizvajalcev avtoelektričnih izdelkov. Našo ponudbo širimo tudi na železnico, velikih poudarek pa namenimo tudi avtoelektroniki«. V nadaljevanju je Robert Žerjal spregovoril še o novi

organiziranosti Iskre Avtoelektrike, ki bo z novim letom postala družbeno podjetje, kar pa ne bo v nobenem pogledu vplivalo na morebitno spremembo prodaje rezervnih delov in izdelkov za drugo vgradnjo, torej tem kupcem, ki so bili zbrani v Iskri Delti.

S strani Avtoelektrike so srečanju prisostvovali tudi direktorji nekaterih TOZD in vodje področij. Tako je direktor TOZD Inštitut **Boris Leban** seznanil udeležence srečanja z razvojnimi usmeritva-

mi Iskre Avtoelektrike ter proizvodnim programom, predvsem z novostmi v letu 1990. Vodja področja kakovosti **Stanko Birsa** je spregovoril o zagotavljanju kakovosti, **Dušan Kuželički** o servisiranju izdelkov itd. V ospredju srečanja pa je bilo nadaljnje medsebojno sodelovanje v prihodnjem 1990. letu.

O tem srečanju smo se pogovarjali tudi z vodjo oddelka prodaje za široko potrošnjo (oddelek drugovgradnje) Ljubljana **Janezom Škoficem**, saj ima prav on s svojo eki po največ stikov s kupci iz vse Jugoslavije. Na vprašanje, kaj pomeni tako srečanje za Iskro Avtoelektriko, nam je dejal:

Janez Škofic

Petar Nedeljko

Med srečanjem kupcev izdelkov Avtoelektrike v izobraževalnem centru Iskre Delte v Novi Gorici

Avtoelektrike v Novi Gorici

»Za našo delovno organizacijo je tako srečanje izjemnega pomena, saj je najlepša priložnost za vzpostavitev tesnejših vezí in poslovnih stikov, za pogovor o nadaljnjem sodelovanju, za pogovor o plačilnih pogojih, o servisiranju, o novih programih itd.

Med letom sicer imamo telefonske in pisne stike, vendar ogromno več pomeni, ko človeku seže š v roko in ga osebno pozdravi. To je tradicija, ki teče že zelo dolgo in včasih se nam celo zdi, da je enkrat letno srečanje celo premalo. Danes so se zbrali tu v Novi Gorici predstavniki vse jugoslovanske trgovine, ki se ukvarjajo s proclajo naših izdelkov.

Tu se slišijo vsa mnenja tržišča, potrošnikov, servisov itd.

Tu izveš za kritike in pohvale, tu izveš za orientacijo, kako naprej. Zato je tudi v ospredju srečanja odgovor o sodelovanju v naslednjem letu, da na osnovi njihovih želja in potreb planiramo potrebne količine, da trgovino tehnično —komercialno osveščamo, da jih seznanimo z novimi proizvodi itd. In kot sem že omenil, tudi osebni stiki so tisti, ki jih ne nadomesti ne telefon, ne teleks, ne dopis...«.

Seveda bi bilo napak, če ne bi pred naš novinarski mikrofonski povabili tudi predstavnike kupcev in jih povprašali za oceno dosedanjega sode-

lovanja z Iskro Avtoelektriko. **PETAR NEDELJKOVIĆ**, Jugoprevozkomerc iz Čačka. »Z Iskro Avtoelektriko sodelujemo sicer šele nekaj let, a dovolj dolgo, da lahko izrazim moje največje zadovoljstvo glede tega. Posebej želim poudariti izredno korektnost na vseh področjih, tako vaših komercialnih delavcev iz oddelka v Ljubljani, kot tistih, s katerimi imam stike v delovni organizaciji. Seveda pride občasno do manjših zapletov, a le-te v obojestransko korist uspešno in hitro rešimo. Pri-

čakujem in tudi prepričan sem, da se bo tako dobro sodelovanje nadaljevalo tudi v prihodnje.«

SLAVKO PISULJAK, Avtoelektrika, Zagreb. »Izredno cenim prizadevanje Iskre Avtoelektrike, da je toliko vlagala in še vloga v razvoj novih izdelkov in programov, kar ji je omogočilo, da je dosegla svoj image na jugoslovanskem, predvsem pa evropskem trgu, torej firma, ki se lahko primerja z najsodobnejšimi svetovnimi proizvajalci avtoelektričnih

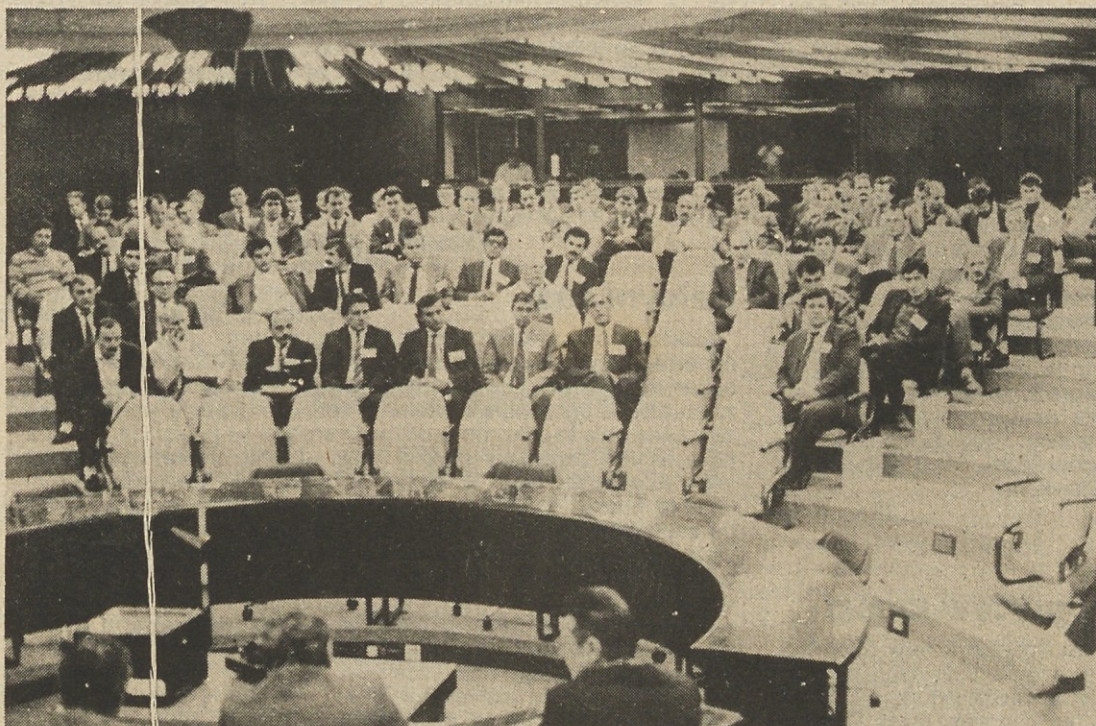
Slavko Pisuljak

Kemal Salagić

Med pozdravom domačinov Stanko Birsa, Jordan Kodermac, Boris Leban, Robert Žerjal

Srečanje, ki je pomenilo tudi poglobitev osebnih stikov na področju poslovnega sodelovanja

nih izdelkov. Čeprav pride sem pa tja do manjših slabosti — kje jih pa ni — pa so zaradi poslovnosti in korektnosti do kupcev naravnost zanemarljive. Prepričan sem, da bo s tako politiko nadaljevala tudi v bodoče.«

KEMAL SALAGIĆ, Industrijaimport Titograd. »Iskra Avtoelektrika bi bila lahko vzor mnogim jugoslovanskim firmam na področju sodelovanja in korektnih odnosov do kupcev. Mi smo to že občutili in jo zato uvrščamo v sam vrh. Ob tej pohvali pa naj izrazim še pripombo, in sicer na račun naročene robe, ki zaradi naše oddaljenosti Titograd—Ljubljana zelo dolgo potuje. Če bi imela Iskra mogoče svoje dostavno vozilo, bi tudi ta problem ublažili. Želim si, da bi sodelovanje še bolj poglobili in, da bi bilo zadovoljstvo res obojestransko.«

Marko Rakušček

• Beograjska **Ekonomska politika** piše, da Iskra nadaljuje s svojo izvozno ekspanzijo. Proizvodi Iskre so že vrsto let zelo iskani na svetovnih trgih. Tako naj bi letos kupcem v tujini prodali blaga v vrednosti 350 milijonov dolarjev, v sedmih mesecih pa je znašal 170 milijonov dolarjev, kar je za 13 odstotkov več kot v istem obdobju lanskega leta. Največji kupci izdelkov z znakom Iskre so iz Zvezne republike Nemčije, Italije, Francije, Ekvadorja, Argentine itd.

• **Gospodarski vestnik** je objavil daljši prispevek o poslovni in inovacijski aktivnosti Iskrine tovarne instrumentov v Otočah. V tem kolektivu so se namreč lotili obsežne in zahtevne inovacijske naloge, ki jim bo omogočila nadaljnji tehnološki razvoj, preusmeritev proizvodnje v izdelke z večjim deležem znanja ter s tem uspešno konkurenčnost na tujem tržišču. Razviti in osvojiti nameravajo proizvodnjo novega mikroprocesorskega avtomatiziranega instrumenta za hkratno merjenje veličin v elektroenergetiki. Pri razvoju novega instrumenta bo sodelovala italijanska firma FAENZA, s katero so julija podpisali pogodbo o skupnem razvoju, proizvodnji in trženju. Delež italijanskega partnerja v razvoju bo komunikacijski del softwarea, v Iskri pa bodo razvili celoten hardware in merilno-matematični del softwarea. V celotni investicijski projekt bodo morali vložiti okoli 17 milijard dinarjev. Prvo leto načrtujejo proizvodnjo 440 instrumentov, naslednje leto pa že 600. Večino jih bodo prek svojega italijanskega partnerja prodali na tuje.

• V posebni prilogi **Dela** Znanje in razvoj so zaokrožili razmišljanja nekaterih poznavalcev na temo sejem Sodobna elektronika '89, ki se je nedavno tega končal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Kot je dejal Brane Gruban (Stiki z javnostjo SOZD Iskra), bi v bodoče moral prireditelj biti še bolj odločen od tistih, ki, tako po pristopu, kot po izdelkih očitno le prihajajo iz inercije. Sejem Sodobna elektronika bi vendarle moral dati primerjavo s svetovno sceno. Miloš Kobe, predsednik programskega sveta pa pravi, da bo to svetovalno telo poskušalo oblikovati in postopno tudi uresničiti so-

dobno, odmevno in specializirano prireditev, ki bi dosegla mednarodne kvalitete standarde, da bi se vsaj po tej plati lahko primerjali z znanimi evropskimi in svetovnimi sejmi na tem področju. V prispevku je Brane Gruban med drugim dejal, da so nekateri razstavljalci poskrbeli za osnovne pogoje pri komuniciranju s potencialnimi ali že obstoječimi strankami s samo ureditvijo paviljona (poleg Gorenja, Iskre, še zlasti Mikrolhit, od tujih, oz. njihovih zastopnikov pa Hermes, oz. Hewlett-Packard).

• **Ljubljanski Dnevnik** je objavil krajšo vest o tem, da bo Iskra in tovarna polprevodnikov v bodoče postala podjetje. Tako se je na referendumu odločila večina od skupno 725 zaposlenih v tovarni. Tovarna je bila doslej organizirana v sistem Iskre kot temeljna organizacija združenega dela, vendar je večino poslovnih funkcij opravljala samostojno. Z novo organiziranostjo bodo lahko jasneje začrtali svojo poslovno politiko in se uskladili z novo zakonodajo.

• Zagrebški **Večerni list** piše, da je Iskra Tenel, ki je še pred nekaj leti odlično poslovala, doslej največji izgubar na Dolenjskem. Krizo nameravajo prebroditi z novo organiziranostjo, ki naj bi omogočila boljše poslovanje; med drugim tudi izpolnitev izvoznega načrta, ki za prihodnje leto predvideva izvoz v višini 16,2 milijonov proizvodnih enot. Problem je, piše list, da je okoli 260 delavcev preveč, 160 delavcev pa prejema 70 odstotni osebni dohodek.

Ljubljanski Dnevnik piše o končanem 11. zasedanju slovensko-bavarske mešane komisije, ki je bilo na Bledu in je trajalo dva dni. Kot piše list je za nas najbolj zanimivo vprašanje, ali lahko gospodarstvu Bavarske in Slovenije razširita sodelovanje in ga dvigneta na višjo raven.

Med takšne najbolj aktualne in uresničljive (pod določenimi pogoji) sodijo širitev sodelovanja Tehnunion — BMW, Avtomontaža — MAN, Iskra Delta — MCR, Litostroj — Rade Končar — Noel, stvar premisleka in nadaljnje dogovarjanja pa je med drugim udeležba Bavarske pri gradnji avtoceste Sentilj—Zagreb in karavanski predor — Zagreb.

Zbrala in pripravila: Meta Maksimovič

Zanimivosti

Umetni sateliti

Znanstveniki kalifornijskega Jet Propulsion laboratorija so se dogovorili, da bodo poslej izdelovali umetne satelite za znanstvene vesoljske polete samo v dveh temeljnih modelih. Ker bodo imele sonde enotne krmilne, kontrolne in oskrbovalne sisteme, jih bodo lahko izdelovali kot na tekočem traku. Raziskave sončnega sistema se bodo tako zelo pocenile. Npr. sonda za raziskavo srečanja kometov in misijo Mariner k planetu Saturnu bi bila tako lahko za pol milijarde dolarjev cenejša, planetne misije razreda Golf pa bi bile še cenejše. Znanstveniki upajo, da bodo s tem varčnejšim programom zlomili odpor NASE pri znanstvenem proučevanju vesolja.

(Prisma)

hudo, kot sedaj. Izgubili so vsako upanje, da se bodo razmere uredile.

(Panorama)

Reinkarnacija

Osem mesecev po smrti pančenlame, drugega najvišjega poglavarja v hierarhiji tibetanskih budistov, je izbruhnil nenavaden spor. Medtem ko osrednja vlada v Pekingu poudarja, da morajo novega pančenlamo najti samo na kitajskem ozemlju, je objavil dalajlama — najvišji poglavar tibetanskih budistov — da ga morajo iskati povsod po svetu. Budisti namreč verujejo v reinkarnacijo, to je ponovno utelešenje duše pokojnika (pančenlamo morajo najti po določenih telesnih znakih, rojen natanko takrat, ko je stari pančenlama umrl). Pekinška vlada se sklicuje na 600-letni primat Kitajcev kot verskih poglavarjev budizma. Dalajlama, ki živi v izgnanstvu v Indiji — pravkar je dobil letošnjo Nobelovo nagrado za mir — pa meni, da je bila reinkarnacija novega pančenlame mogoča samo v svobodni deželi, ne pa v Tibetu ali na Kitajskem.

(Panorama)

Jogurtovi lončki

Stuttgartski inženir Erich Dolderer je predložil načrt, da bi poslej izdelovali jogurtove lončke iz snovi, ki jo lahko poješ. Dolderer, ki ima približno sto tehničnih pa-

tentov, meni, da bo uresničenje tega predloga v dobršni meri v prid ekologiji. Samo v Zahodni Nemčiji pojedjo potrošniki leto za letom več kot štiri milijarde jogurtov v lončkih, ki so izdelani iz polistirola, stranskega produkta nafte. Da ti lončki razpadejo, traja celoten vek. Novi lončki iz pšeničnega ali koruznega škroba tehtajo 5 g in so skoraj brez omevne vrednih kalorij, torej prav za tiste, ki jogurt uživajo zaradi vitkosti. Tudi pokrovčki, obarvani z naravnimi barvili, bodo užiti. Receptura za nove jogurtove lončke je za zdaj še skrivnost, podobni pa so oblatom. Zaradi higienskih razlogov bodo jogurte v novih lončkih prodajali na posebnih paletah in se s tem izognili nepotrebnemu otipavanju vmesnih rok. Novi jogurti bodo naprodaj že naslednje leto.

(Spiegel)

Delovni čas

Nekatere švicarske in zahodnonemške tovarne uvajajo svobodni delovni čas. Gre namreč za statistično ugotovitev Instituta za tržišče dela in poklicne raziskave, da 86% zaposlenih moških in 54% žensk želi delati le 30 do 36 ur tedensko. Pri tem ni važno, če sede za stroji ali v pisarnah. Delavcem je na voljo zaposlitev od 10 do 43 ur na teden. Če ne izpolnjujejo običajne časovne norme, jim odrgajo za vsako uro dva in pol odstotka plače. Da tovarna lahko načrtuje, dobi vsak delavec na začetku leta vprašalno polo, na kateri označi želene delovni čas in trajanje dopusta.

Od novega delovnega časa si obetajo tudi nove zaposlitve za tri milijone delovnih meseč. Nasprotno pa nekateri menijo, da bo nov delovni čas povzročil pravo zmedo, če bo vsak lahko prišel in odšel, kadar bo hotel. Nov čas bo vzbudil pri delavcih večjo samostojnost, fluktuacija pa bo znižana na minimum.

(Spiegel)

Popoldansko spanje

Nekateri ljudje vsak dan po kosilu zadremlejo. Posebno pisarniških ljudi se loti utrujenost med 14. in 15. in tudi šoferjev na enoličnih cestah, študentov v zadnjih klopih in celo poslanec na dolgočasnih parlamentarnih sejah. Do sedaj je veljalo načelo, da je dremanje »odlika« lenih uhov. Znanstveniki pa so sedaj ugotovili na podlagi številnih eksperimentov, da dremež ustreza naravni potrebi telesa. Biološki ritem ljudi na popoldansko počitek je vnaprej programiran. Tako zatrjujejo znanstveniki v New Yorku izdane knjige z naslovom Sleep and Alertness (spanje in budnost). Dremavci so po koručenem spanju ali samo dremežu bolj aktivni in boljše volje, kot drugi disciplinirani sodelavci. Spanec lahko preprečimo s skodelico kave ali intenzivnim delom. Na vsak način popoldansko spanje ni luksuz, ampak počitek, ki veliko vpliva na kakovost dela in uspešnost.

(Spiegel)

Zbiral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Množični beg iz Libanona

Državljska vojna v Libanonu je povzročila pravcato opustošenje in zahtevala ogromno žrtev med bivalci. Libanon je štel pred vojno tri in pol milijona prebivalcev. Od leta 1980 je bilo ubitih 240 tisoč ljudi, približno en milijon pa se jih je izselilo. Po zadnjem težkem artilerijskem obstreljevanju je zbežalo še več Libanoncev. Trenutno jih je 40 tisoč na Cipru, kjer čakajo na vizume za ZDA, Kanado, Avstralijo in Francijo. Zadnji begunci menijo, da ni bilo še nikoli tako

Iskra Telekom
Koordinacijski svet
Zveza socialistične mladine

RAZPIS

Organizacijski odbor objavlja razpis za sodelovanje na zabavno-glasbenem festivalu

ZLATA SLUŠALKA '89

Pevce amaterje, kantavtorje in ansamble obveščamo, da bo prireditelj 17. novembra 1989 ob 18. uri v dvorani ISKRE na Laborah.

Kdor želi sodelovati, se mora predhodno prijaviti, da bomo lahko napravili seznam in izžrebali vrstni red nastopajočih. Zaradi zanesljive udeležbe morate položiti kavcijo 100.000 dinarjev na naš žiro račun številka 5150-678-96419.

Prijava naj vsebuje: ime izvajalca, naslov pesmi, ki jo nameravate predstaviti (in naslov rezervne pesmi), poklic, zaposlitev, konjičke, točen naslov in telefonsko številko v službi. Prijavi obvezno priložite kaseto s posnetkom pesmi, ki jo nameravate izvajati in fotokopijo položnice o plačani kavciji. O poteku vaj pred prireditvijo bomo nastopajoče naknadno obvestili.

Prijave sprejema Marko Murko, Iskra Terminali Kranj, Ljubljanska cesta 24a, 64000 Kranj, telefon 064/27-961 int. 3082.

Prijavite se lahko najkasneje do 5. novembra 1989 (v rok bomo upoštevali datum poštnega žiga).

Mladinski pozdrav!

Predsednik organizacijskega
odбора ZLATA SLUŠALKA '89:
Bojan Rakovec

PLANINSKO DRUŠTVO ISKRA

Izlet v neznano '89

Planinska sezona, mislimo na tisto organizirano v okviru osrednjega Iskrinega planinskega društva, se izteka, pred nami pa je še zadnji letošnji planinski izlet — že po tradiciji izlet v neznano.

Izlet bo v soboto, 28. oktobra.

Dobimo se pod uro na ljubljanski železniški postaji, in sicer ob 6.45, odhod vlaka pa je ob 7.00. Torej bodite točni. Kaj naj še »izdamo« o tem izletu v neznano? Morda le še to, da nezahtevne hoje ne bo preveč in ne premalo, vsekakor tudi to, da bodite oblečeni in obuti v lažjo planinsko opremo, seveda pa se tudi tokrat ne bomo izognili tradiciji zaključnih izletov — likofu v prijetni domači gostilni na...

Izlet bo vodil Lado Drobež, prijave pa sprejema do vključno četrta, 26. oktobra Irena Drobež po telefonu 213-213/21-75.

PS. Ne gremo na Taru!

L

Pravniški kotichek

V katerih primerih in na kakšen način je potrebno vrniti stanovanjski kredit

Kdor prejme iz skupnih sredstev pri svoji delovni organizaciji kredite za gradnjo (ali adaptacijo svoje) stanovanjske hiše, ga mora v smislu pismene pogodbe tudi vračati, oz. vrniti. V pogodbah je navadno določba, da ga mora vrniti takoj in ves še neodplačan del, če odpove delovno razmerje. Taki prostovoljni odpovedi bo enak disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja ali nastop nad šestmesečne prostostne kazni.

Če mora tak delavec vrniti ves še neporavnani del kredita, ga mora tudi obrestovati. Če je v pravilniku določena obrestna stopnja, nižja od zakonite, velja zakonita stopnja po čl. 277/1 ZOR.

Dogovorjena stopnja bi bila uporabna, če bi delavec zamujal z odplačilom kredita, če ga pa mora vrniti naenkrat, velja zakonita stopnja. Tako sodišče združenega dela Slovenije v odločbi SP 123/88 z dne 25. 2. 1988.

Marta Kogoj

Igra

ti boš miš
jaz te lovim
ti loviš
jaz bežim

zabavno je,
saj več ne veš
ali si miš
ali loviš

Drobna pesem
veje iz srca
mila in nedolžna
brez sramu prizna
da ljubi
in bi rada ljubljena bila

Oddala sem bistvo
Plačala poštnino
Poštar je pritisnil pečat
Pošiljka potuje
Kar je ostalo,
je z mano zavilo
na kratkega v bife

In memoriam

VINKU ŠARABONU

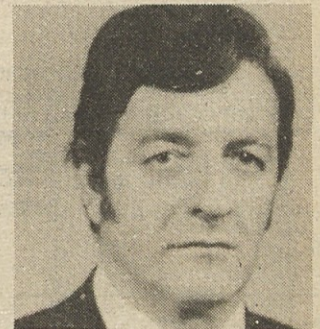
O, kje so sanje pomladne?
Kje so te sanje?

John Keats

Gavrana sta se poigravala v navzgorjniku in se dvigovala k meni. Je to zlovešče znamenje? Sedel sem na mejniku vrh gore in nenadno ugledal čas, ki je šele imel priti... Ko sem na goličavi dohitel prijatelja, sem jima zaupal, da sem videl NJO — rojenico, ki pretrgava pajčevinasto bivanjsko nit nekemu od bližnjih. In nenadoma se mi je nezavedno iztrgalo: »Saj vendar ne more biti Vinko?!« Naslednjega dne pa smo brezumno zastali — prav ti si stopil prek razmejnice v kraljestvo senc.

Še do nedavna si bil mladosten in čil, pravi dedec in pol. A brezumno si se upiral eno samo poletje. Ko so za slovo od vigradi pordečele češnje, te je začelo zapuščati železno zdravje, korak ti je jel postajati opotekav. Ob jesenskem enakonočju, ko je grozdilje sladelo za trgatav pa smo se nenadejano razšli: ti si se podredil vesoljnemu pravilu in se napotil k obalam večnosti, mi pa še kljubujemo na kratkosapni zemski brežini.

Po očetovi tragični nesreči si bil primoran spešno zoreti, hladnokrvnost in hrabrost pa si koval med sikanjem svinčenk kot najstniški partizanski kurir. Bil si iz takega testa, da te je nevarnost jeklenila. Bržda si moral biti kerlc, če so te sredi vojnega meteža vzeli k letalcem, kjer si se nadalje kalil. Že dodobra izkušen in izbrušen, čeprav še mladenič, si prišel v Iskro in ji ostal zvest do upokojitve v Telematiki. Ob izpričanih lastnostih se je kaj hitro izkazalo, da znaš tudi prisluhniti in prišepniti, razlagati in razvnemati,

usklajevati in usmerjevati, kar vse te je pripeljalo na pomembne delovne in politične funkcije v Iskri in zunaj nje.

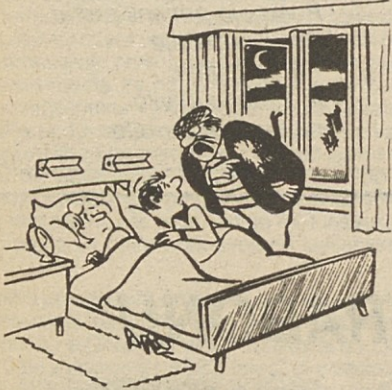
Cene! »Če megle in mehokobe zrelih plodov«, kot pravi Keats, si je nadel barvit lišp — narava te je očitno naklonjeno sprejela. Zato ne bomo jadikovali — nasploh bi bilo skregano s teboj, če bi se zapredali v mračne misli. Rajši se bomo napajali ob izvirih tvoje duhovitosti, šaljivosti, prešernosti in šegavosti, ki si jih točil z nancem, prijateljem, Zinki. Tudi otrokom in vnučkom si se razdajal, priden in prizadeven, razigran in razposajen. Te bliskave kamenčke si neizbrisno vstavil v mozaik njihovega življenja. Blagohotno si se posvečal potomcem, zdaj pa te je poklicala ONA; znova je neizprosno pravično zmagal rod nad posameznikom, kot je to zapisal pilot Saint — Exupery.

Obljubljamo ti torej, da bomo posnemali tvoj zgled, kako je treba radoživo in delovno izpolniti vsak, že davno odmerjen dan, saj bo tudi za nas kaj kmalu napočil temnikavi ekvinokcij, ki se bo prevesil v brezvezdni zimski solsticij. Ob ne tako oddaljeni pečini se namreč vztrajno spreletavata sreepooka gavrana...

Zdravko Gorjanc

NAGRADNA KRIŽANKA **1** št.

Rešitve nagradne križanke št. 1 pošljite na naslov: Uredništvo glasila Iskra, 61000 Ljubljana, Gregorčičeva 23, s pripisom: Za nagradno križanko št. 1 do 3. novembra t. l. Izžrebanim reševalcem bomo podelili tri denarne nagrade, in sicer **prvo nagrado** v višini 500.000.—, drugo 300.000.— in tretjo 200.000.— dinarjev.

— POLEG TEGA, DA NISTE ZA NOBENO RABO V POSTELJI, ŠTE TUDI SKRAJNO MALOMARNI! NA OKENSKÉ OKVIRE BI MORALI DATI NAPIS...

AVTOR RUDI MURN	ŠPORTNICA, KI GOJI SANKANJE	GRŠKI BOG SMRTI	PRIZORIŠČE V CIRKUSU	DEL NOGE POD GLEZNJEM	PISATELJ ANDRIČ	LEPO VEDEDNJE	PREBIVALEC GVATEMALLE MESTIC						
V TANKE LISTE ZVALJAN KOSITER													
OBMEJNA STRAŽNICA													
BAROMETER					KRILOV IVAN								
DEMŠKI FILOZOF IMMANUEL					DENARNA USTANOVA								
OČE			PLESNI ORKESTER					SKUPINA ŽIVALI ISTE VRSTE	MITOLOŠKI LETALEC	STARA JAPONSKA PRESTOLNICA	KARENINA		
LAVRENCE OLIVIER			MAKARSKA CELOTNO JUDOVSKO VERSKO SLOVSTVO			OVČJE MESO							
EDVARD KARDELJ						ČRNA DUHOVNA OBLEKA							
ISKRA	RUSKI PISATELJ -KAKO SE JE KALILO JEKLO-	NAPRAVA ZOPER STRELO	FRANC. FILOZOF KRITIK CHIPPOLYTE	ASTRONOMSKA MERILNA PRIPRAVA ARGON									
ODSTOP													
SLOV. PISATELJ JOSIP (DO 1907)					ANGL. SVETLO PIVO	POVRŠINA OBMOČJE MESTEVE V DALM.							ISKRA
3				OROŽNIK									
EVROP. VELETOK			FILMSKI REZISER KAZAN				SMUČARKA ZAVADLAV ARABSKI PRINC						
BIKOBORSKI VZKLIK			USTANOVI-TELJ PEN-SYLVANIJE			IVAN MINATTI				PRITOK LJUBLJANICE	DRUGO IME ZA REAGENT		
VOJAŠKI ODEŠEK		TURČIJA 13. ALI 15. DAN V RIMSKEM KOLENDAR.			GRŠKA ČRKA	RUSKI PISATELJ DEKADENT (MIHAIL)						MONGOL VLADAR	PEVKA PRODNIK
PULOVER						MESTO V SEVERNI ITALJI OB ADIŽI	ANGL. GROF OŠPIČENA PALICA						
SISTEM ČRK ZNAKOV KODEKS			STEZICA					SIDRO KOTVA	BESEDNA UGANKA				
NAJVIŠJI KONČNI SMOTER VZOR			ANTON POLJANAR		ZVITEK	DEŠNI PRITOK GARONNE			GORAZD IVANČ		VULKAN NA SICILJI	ANTON OCVIRK	
												RODEZJSKI ZIMBABVE POLITIK SMITH	OŽINA NA MALAKI
									IRANSKO NOMADSKO PLEME NADAV				
			DEŠNI PRITOK VISLE POLJSKA		UMETNO USNJE						OSNI KLIN ADAM BOHORIC		
			ŽIVAL KI RIJE V ZEMLJI			ZADETEK PRI TOMBOLI TROJKA							
			ČEŠKA PRITRILNICA				ISKRA	AVSTRIJ. KANCLER 1953-61 (JULIUS)					

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.